
S A D R Ž A J

1.	UVOD.....	3
2.	AKT O PROGLAŠENJU ILI USTANOVLJENJU POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA	8
3.	OSNOVNI PODACI O POLOŽAJU I GRANICAMA POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA TE NJENOJ POVRŠINI RAZRAĐENOJ PO KULTURAMA ZEMLJIŠTA SA ZEMLJOVLASNIČKIM RAZMJEROM	10
3.1.	UPRAVLJANJE PODRUČJEM U PROŠLOSTI.....	15
3.1.1.	<i>OROGRAFSKE, HIDROGRAFSKE I KLIMATSKE PRILIKE.....</i>	16
3.1.2.	<i>EDAFSKI ČIMBENICI.....</i>	18
3.1.3.	<i>BILJNE ZAJEDNICE.....</i>	19
3.1.4.	<i>INFRASTRUKTURA.....</i>	21
3.1.5.	<i>ANTROPOGENI UTJECAJI</i>	21
4.	PROCJENA BROJNOGA STANJA DIVLJAČI KOJA STALNO, SEZONSKI ILI POVREMENO OBITAVA NA POVRŠINAMA IZVAN LOVIŠTA ILI PREKO ISTIH PRELAZI	22
5.	UVJETI ZAŠTITE PRIRODE	37
6.	MJERE ZAŠTITE DIVLJAČI	61
7.	MJERE ZA SPRJEČAVANJE ŠTETA OD DIVLJAČI	64
8.	BRIGA O DRUGIM ŽIVOTINJSKIM VRSTAMA	78
9.	PRIKAZ POTREBNIH FINANCIJSKIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU PROGRAMA ZAŠTITE.....	80
10.	KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI	82

1. UVOD

Ornitološki rezervat Krapje Đol je stari rukavac koji se nalazi na lijevoj obali rijeke Save u blizini sela Drenov Bok i Krapje. Rukavac je plitka depresija lučnog oblika sa ispušćenim dijelom u pravcu istoka. Depresija je niža od okolnog terena za 1 do 1,5 metar. Površina rezervata prema aktu o ustanovljenju je oko 25 ha, a prema granicama koje se nalaze na portalu <http://www.dzzp.hr/informacijski-sustav-zastite-prirode/baze-podataka-web-karte-i-servisi/zasticena-područja-rh-1266.html> površina rezervata je 26,18 ha. Krapje Đol je prvi ornitološki rezervat u Republici Hrvatskoj, a proglašen 1963. godine. Područje Krapje Đola je močvarno, obrasio bujnom raznovrsnom močvarnom vegetacijom. Zbog močvarnog terena, te bujnosti vegetacije u Krapje Đolu zajedno gnijezde mješovite kolonije mnogih močvarica. Donedavno je Krapje Đol bio gnijezdilište jedine kolonije žličarke u Hrvatskoj. Posljednjih godina ovdje gnijezdi oko 90-140 parova. Toliko gniježđenje žličarki podiže vrijednost lokaliteta sa regionalnog na međunarodnu razinu jer ovdje gnijezdi oko 10% populacije žličarki iz cijele Europe. U prošlosti je ovaj rezervat nepažnjom ili nemarom gotovo potpuno uništen. Za potrebe poljoprivrede meliorirane su površine oko ornitološkog rezervata. Drenažne cijevi su isušile čitav okolni prostor, te je rezultat ovakvog čovjekova djelovanja bio prestanak gniježđenja. Pristupilo se spašavanju rezervata uz finansijsku pomoć Zoologische Gesellschaft-a iz Frankfurt-a. Prokopan je kanal od Save, kojim se pušta voda u Krapje Đol te je 1991. godine nastavljeno gniježđenje ptica.

Slika1. Položaj Ornitološkog rezervata Krapje Đol

Zaštićena područja određena su Zakonom o zaštiti prirode (Narodne novine 80/13). Prema njemu su posebni rezervati među kojima se nalazi i ornitološki rezervat Krapje Đol područja od državnog značenja. Čl. 114 Zakona o zaštiti prirode detaljnije opisuje posebni rezervat i djelatnosti koje su dozvoljene u njemu:

- posebni rezervat je područje kopna i/ili mora od osobitog značenja zbog jedinstvenih, rijetkih ili reprezentativnih prirodnih vrijednosti, ili je ugroženo stanište ili stanište ugrožene divlje vrste, a prvenstveno je namijenjen očuvanju tih vrijednosti.
- U posebnom rezervatu nisu dopušteni zahvati i djelatnosti koje mogu narušiti svojstva zbog kojih je proglašen rezervatom.
- U posebnom rezervatu dopušteni su zahvati i djelatnosti kojima se održavaju ili poboljšavaju uvjeti važni za očuvanje svojstava zbog kojih je proglašen rezervatom.
- Iznimno od stavaka 2. i 3. ovoga članka dopušten je uzgoj riba i/ili drugih vodenih organizama u posebnim rezervatima u kojima je u trenutku proglašenja zatečena djelatnost uzgoja, u opsegu i na način koji ne ugrožava svojstva zbog kojih je proglašen rezervat, te obavljanje drugih djelatnosti sukladno pravilniku iz članka 142. ovoga Zakona.

Aktom o ustanovljenju posebnog rezervata Krapje Đol i Zakonom o zaštiti prirode na površinama rezervata nisu dopušteni zahvati i djelatnosti koje mogu narušiti svojstva zbog kojih je proglašen rezervatom, a jedna od tih djelatnosti je i lov. S obzirom da je na površinama rezervata nije dopušten lov divljač se na tim površinama zaštićuje i lovi u skladu s programom zaštite divljači.

Program zaštite divljači je planski akt za razdoblje od 10 godina koji osigurava zaštitu divljači na površinama izvan lovišta, a donosi ga pravna ili fizička osoba koja koristi zemljište ili upravlja zemljištem na vrijeme od 10 godina, osim u nacionalnim parkovima.

Program zaštite divljači za Posebni ornitološki rezervat Krapje Đol izrađen je temeljem zakonskih i pod zakonskih akata koji reguliraju ovu materiju za gospodarsko razdoblje od 01. travnja 2016. do 31. ožujka 2026. godine.

Program zaštite divljači izradilo je poduzeće "Pro silva" d.o.o. iz Zagreba, Trg senjskih uskoka 1-2, koje je registrirano pri Trgovačkom sudu u Zagrebu, ispunjava sve uvjete propisane Zakonom o lovstvu i ima ovlaštenje šumarske komore za obavljanje djelatnosti iz područja lovstva.

Ovlašteni inženjer je Denis Stojasavljević, mag.ing.silv, CE.

Pri izradi programa zaštite divljači korišteni su sljedeći zakonski propisi i literatura:

1. Zakon o lovstvu (Narodne novine broj 140/05, 75/09 i 14/14),
2. Zakon o šumama (Narodne novine broj 140/05, 82/06, 129/08, 80/10, 124/10 i 25/12),
3. Zakon o zaštiti prirode (Narodne novine broj 80/13),
4. Zakon o zaštiti životinja (Narodne novine broj 135/06 i 37/13),
5. Zakon o veterinarstvu (Narodne novine broj 41/07, 155/08, 55/11, 82/13 i 148/13),
6. Pravilnik o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači (Narodne novine broj 40/06, 92/08, 39/11 i 41/13),
7. Pravilnik o lovostaju (Narodne novine broj 67/10, 87/10 i 97/13),
8. Pravilnik o stručnoj službi za provedbu lovogospodarske osnove (Narodne novine broj 648/96, 87/02 i 101/10),
9. Pravilnik o lovočuvarskoj službi (Narodne novine broj 63/06),
10. Pravilnik o uvjetima i načinu lova, nošenju lovačkog oružja, obrascu i načinu izdavanja lovačke iskaznice, dopuštenju za lov i evidenciji o obavljenom lov (Narodne novine broj 70/10),
11. Pravilnik o potvrdi o podrijetlu divljači i njezinih dijelova i obilježavanju krupne divljači evidencijskim markicama (Narodne novine broj 95/10),
12. Pravilnik o načinu uporabe lovačkog oružja i naboja (Narodne novine broj 68/06 i 66/10),
13. Pravilnik o pasminama, broju i načinu korištenja lovačkih pasa za lov (Narodne novine broj 143/10),
14. Pravilnik o načinu ocjenjivanja trofeja divljači, obrascu trofejnog lista, vođenju evidencije o trofejima divljači i izvješću o ocijenjenim trofejima (Narodne novine broj 92/08),
15. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja središnje lovne evidencije (Narodne novine broj 67/06 i 73/10),
16. Pravilnik o sadržaju ugovora o međusobnim pravima i obvezama između "Hrvatskih šuma" d.o.o. Zagreb i ovlaštenika prava lova (Narodne novine broj 25/07),
17. Pravilnik o sposobljavanju kadrova u lovstvu (Narodne novine broj 78/06 i 92/08),
18. Pravilnik o službenoj iskaznici i znački lovnog inspektora (Narodne novine broj 11/06 i 17/07),
19. Pravilnik o načinu lova s pticama grabljivicama i programu o polaganju sokolarskog ispita (Narodne novine broj 110/10),
20. Odštetni cjenik za izračun naknade za štete na divljači u lovištu (Narodne novine broj 67/06),
21. Cjenik divljači (Narodne novine broj 67/06),
22. Andrašić, Drago, Tehničko uređenje lovišta i uzugajališta divljači, Zagreb, 1973.,
23. Andrašić, Drago, Zaštita protiv štete od divljači i na divljači, Zagreb, 1972.,
24. Anonimus (2004): Crveni popis ugroženih biljaka i životinja Hrvatske, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb, pp 112.,

-
25. Antonić O. et al. (2005): Kartiranje staništa Republike Hrvatske (2000.-2004.), Drypis, 1/1,2.,
 26. Bajić, A. i Vučetić, V. 2008: Meteorološka podloga za procjenu potencijala energije vjetra u Republici Hrvatskoj. Državni hidrometeorološki zavod, Zagreb.,
 27. Bertović, S., Prilog poznavanju odnosa klime i vegetacije u Hrvatskoj. Acta Biologica VII/2. Prirodoslovna istraživanja, Knjiga 41. JAZU, Zagreb, 1975.,
 28. Čeović, Ivo, Uvod u lovstvo, Zagreb, 1962.,
 29. Domac, R. (1994): Flora Hrvatske – priručnik za određivanje bilja. Školska knjiga, Zagreb.,
 30. EECONET Action Fund, Project: Spoonbill Colony Krapje Dol
 31. Goldberg, J. 1933: Trajanje insolacije u Zagrebu na temelju 36-godišnjih registracija. Radovi Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, 119-160. Prirodoslovna istraživanja, Knjiga 41. JAZU, Zagreb.,
 32. Heinzel, H., Fitter, R. & Parslow, J. (1999): Ptice Hrvatske i Europe: sa Sjevernom Afrikom i Srednjim Istokom, Hrvatsko ornitološko društvo, Zagreb, pp 384.,
 33. Horvat, I. (1963): Šumske zajednice Jugoslavije. Poseban otisak iz šumske enciklopedije, Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb.,
 34. Horvat, I., Glavač, V., Ellenberg, M. (1974): Vegetation Südosteuropas. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart.,
 35. Horvatić, S. (1964): Fitocenološke jedinice vegetacije krškog područja Jugoslavije kao osnova njegovog biljnogeografskog raščlanjenja. Acta Botanica Croatica. Vol. Extraord. 15. 15-29.,
 36. Jakelić, Ivica Zvonko, Lovačko oružje, Zagreb, 2001.,
 37. Kovačević, P. (1983): Bonitiranje zemljišta, Agronom.glasnik, br. 5-6/83, str. 639-684, Zagreb,
 38. Kovačević, P., Mihalić, V., Miljković, I., Licul, R., Kovačević, J., Martinović, J., Bertović, S. (1987): Nova metoda bonitiranja zemljišta u Hrvatskoj, Agronomski glasnik, br. 2-3/87, str. 45-75, Zagreb,
 39. Lukač, G. (1998): Fauna Croatica, XXXVII, List of Croatian Birds - Spatial and Temporal Distribution, Natura Croatica, Vol. 7, Suppl. 3, 1-160.,
 40. Martinović, J. (1997): Tloznanstvo u zaštiti okoliša, DZZP, Zagreb, pp 288.
 41. Martinović, J. (2000): Tla u Hrvatskoj, DZZP, Zagreb, pp 270.,
 42. Mustapić, Zvonko i dr., Lovstvo, Zagreb, 2004.,
 43. Nikolić, T. (ur.), (1994-2000): Index Flora Croaticae. Pars I-III. Natura Croatica.,
 44. Penzar, I., Penzar B.: Agroklimatologija, Školska knjiga Zagreb, 1989.,
 45. Radović D. i suradnici, (2003): Crvena knjiga ugroženih ptica Hrvatske, Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja, Zagreb, pp 179.,
 46. Raguž, Dominik, Odstrijelna zrelost srneće divljači, Zagreb, 1990.,
 47. Rauš Đ. i suradnici, (1992): Šume u Hrvatskoj, Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatske šume, Zagreb, pp 340.,
 48. Savezni hidrometeorološki zavod (1969) Atlas klime SFRJ. Beograd.,

-
- 49. Središnja lovna evidencija
 - 50. Šumarska enciklopedija – Divljač, Zagreb,
 - 51. Topić, J., Ilijanić, Lj., Tvrtković, N., Nikolić, T., 2006: Staništa – Priručnik za inventarizaciju, kartiranje i praćenje stanja. DZZP, Zagreb.,
 - 52. Tucak, Zvonimir i dr., Lovstvo, Osijek, 2001.,
 - 53. Virc, Zlatko, Lovstvo Vukovarsko – srijemske županije, Vinkovci, 2009.
 - 54. Tvrtković, N., Đulić, B. & Grubešić, M. (1993): Distribution and habitats of dormice in Croatia, Abstracts of II. Conference on Dormice (Rodentia, Gliridae), 15. – 19. 5. 1993., Fusceldo, Italy,
 - 55. Tvrtković., N., Baltić, M., Ćiković, D. (1995): Preliminary report about small mammal communities in different forest types in Croatia, 2nd European Congress of Mammalogy, 27. 3. – 1. 4. 1995., Southampton, England, p. 159.
 - 56. <http://zasticenevrste.azo.hr/>
 - 57. <http://www.dzzp.hr/informacijski-sustav-zastite-prirode/baze-podataka-web-karte-i-servisi/web-servisi-1365.html>

**2. AKT O PROGLAŠENJU ILI USTANOVLJENJU POVRŠINE IZVAN
LOVIŠTA**

Ornitološki rezervat Krapje Đol je proglašio Zavod za zaštitu prirode SRH 10. listopada 1963. godine i time je Krapje Đol postao prvi ornitološki rezervat u Hrvatskoj.

Zavod za zaštitu prirode izdao je Rješenje (broj: 24/14-1963) na osnovu čl. 40 Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine br. 19/60) kojim utvrđuje da Krapje Đol kod sela Drenov Bok, Općina Novska, na k. č. br. 3597 i 3944 KO krapje i k. č. br. 1433 i 1467 KO Drenov Bok, zemljišno-knjižni uložak br. 4 i 104, vlasništvo društveno, koje koristi Mjesni odbor u Krapju i Drnić Kata (k.č.br. 1433) ima svojstvo zaštićenog objekta prirode kao „Ornitološki rezervat“

Rješenjem su propisane mjere ograničavanja djelatnosti na području rezervata. Na području rezervata ne smiju se vršiti:

1. Nikakvi zahvati niti radovi koji bi mogli utjecati na promjenu prirodnog izgleda (meliorativni radovi, sječa stabala, grmlja i močvarne vegetacije)
2. Na bilo koji način uznenemiravati ptice (vađenjem jaja i sličnim)
3. Od 01.III do 01. X zabranjeno je ubijanje lovne divljači (divlje patke, crna liska, zelenoga mlakuša i dr.)

Zahvati na objektu u svrhu naučnog istraživanja mogu se vršiti na osnovu prethodne dozvole Zavoda za zaštitu prirode u Zagrebu.

U obrazloženju Rješenja komisija Zavoda za zaštitu prirode ustanovila je:

Krapje Đol, močvarni objekt nalazi se sjeveroistočno od sela Drenov Bok. Površina zaštićenog područja iznosi cca 25 ha, a zahvaća kanal od svog početka u Drenovom Boku do završetka (prema Krapju) i kanal Kladnik (koji se odvaja od gore spomenutog velikog kanala i utječe u Strug) do ulaza u livade. Pod režimom zaštite nalazi se i rubni pojas do postojećeg puteljka s obje strane kanala. Uz neobično interesantnu močvarnu vegetaciju , faunistički je najzanimljiviji zbog naročito osebujne ornitofaune, koje je zbog velikog broja ptičjih vrsta na razmjerno maloj močvarnoj površini vrlo bogata i raznolika. U zajedničkoj koloniji gnijezde ovdje čaplja danguba (*Ardea purpurea*), čaplja bijela (*Ardea ralloides*), gak kvakavac (*Nycticorax nycticorax*), čapljica voljak (*Ixobrychus minutus*) te žljedičarka bijela (*Plata leucorodiale*)

Najznačajnije je gnijezđenje vrste *Plata leucorodiale* koja ima ovdje jedno od rijetkih izoliranih gnjezdilišta u Europi.

- 3. OSNOVNI PODACI O POLOŽAJU I GRANICAMA POVРŠINE IZVAN LOVIŠTA TE NJENOJ POVРŠINI RAZRAĐENOJ PO KULTURAMA ZEMLJIŠTA SA ZEMLJOVLASNIČKIM RAZMJEROM**

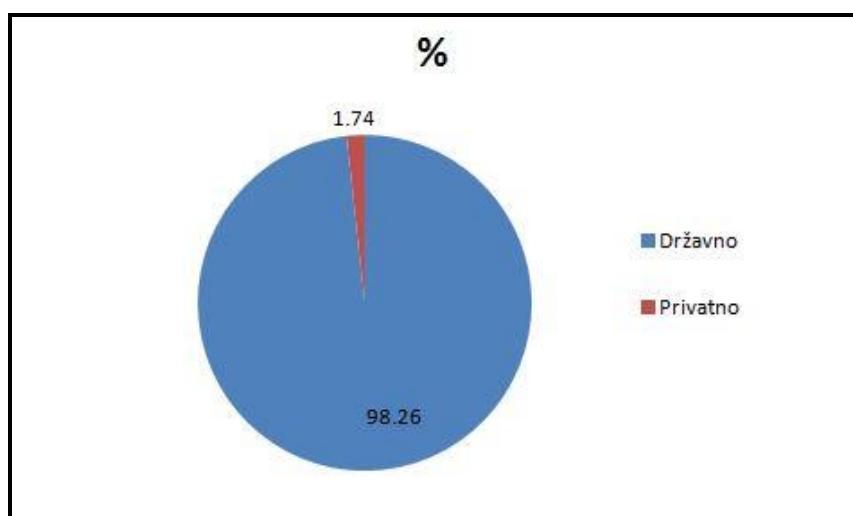
STRUKTURA POVRŠINA					
NAZIV POVRŠINE	VRSTA POVRŠINE	KULTURA	ZEMLJOVLAŠNIČKO RAZMJERJE	HA	
1	2	3	4	5	
KULTURE	ŠUMSKO	OBRASLO	DRŽAVNO		
			PRIVATNO		
			Σ		
		NEOBRASLO	DRŽAVNO		
			PRIVATNO		
			Σ		
	UKUPNO ŠUMSKO		DRŽAVNO		
			PRIVATNO		
	ORANICE	DRŽAVNO			
		PRIVATNO	0,44		
		Σ	0,44		
	POLJOPRIVREDNO	LIVADE	DRŽAVNO		
			PRIVATNO		
			Σ		
		PAŠNJACI	DRŽAVNO	0,06	
			PRIVATNO		
			Σ	0,06	
	VIŠEGODIŠNJI NASADI (neograđeni)	VIŠEGODIŠNJI NASADI (neograđeni)	DRŽAVNO		
			PRIVATNO		
			Σ		
		OSTALO	DRŽAVNO		
			PRIVATNO		
			Σ		
	UKUPNO POLJOPRIVREDNO		DRŽAVNO	0,06	
			PRIVATNO	0,44	
	SVEUKUPNO ŠUMSKO I POLJOPRIVREDNO		DRŽAVNO	0,06	
			PRIVATNO	0,44	
			Σ	0,50	
JAVNE POVRŠINE	PROMETNICE				
	DRUGE JAVNE POVRŠINE				
	Σ				
OGRAĐENI VIŠEGODIŠNJI NASADI	VOĆNJACI				
	VINOGRADI				
	RASADNICI				
	OSTALO				
	Σ				
PRIVREDNI OBJEKTI	RIBNJACI				
	OSTALO				
	Σ				
DRUGE POVRŠINE	BARA				
	Σ				
ΣΣ				25,00	

Izvor podataka: Pro Silva d.o.o.

Osnovni podaci o položaju ornitološkog rezervata Krapje Đol dati su u aktu o ustanovljenju ornitološkog rezervata. U njemu je navedeno da se ornitološki rezervat obuhvaća katastarske čestice 3597 i 3944 u katastarskoj općini Krapje i katastarske čestice 1433 i 1467 u katastarskoj općini Drenov Bok.

Prema podacima Državne geodetske uprave, u katastarskim općinama Krapje i Drenov Bok 1989. godine provedena je komasacija zemljišta, te je dio k.o. Krapje prešao u k.o. Drenov Bok. Uvidom u katastarske planove iz 1963. godine za navedene katastarske općine koji više nisu u službenoj upotrebi, utvrđeno je da: k.č.br. 3597, k.o. Krapje odgovara današnjoj k.č.br. 91 te dijelu k.č.br. 93, 65 i 66, k.o. Drenov Bok; k.č.br. 3944, k.o. Krapje te k.č.br. 1467, k.o. Drenov Bok odgovaraju većem dijelu današnje k.č.br 108/1, k.o. Drenov Bok; k.č.br. 1433. k.o. Drenov Bok danas se nalazi unutar k.č.br. 109, k.o. Drenov Bok. Nekadašnja katastarska čestica br. 3597 zapravo je odgovarala kanalu Kladnik koji je tada bio duži nego danas te se taj dio ornitološkog rezervata prema novom katastarskom planu proteže kroz 4 katastarske čestice.

Prema podacima s web stranice Državne geodetske uprave, <http://pia.uredjenazemlja.hr/> vlasnik većine katastarskih čestica je Republika Hrvatska. Samo manji dio rezervata nalazi se na dijelu katastarske čestice br. 66 u k.o. Drenov Bok koja je u privatnom vlasništvu. Razdioba površina s obzirom na vlasničku strukturu prikazana je na slici 2.

Slika 2. Razdioba površina s obzirom na vlasničku strukturu

Što se tiče kultura zemljišta, u posebnom ornitološkom rezervatu prema katastarskim podacima dostupnim na web stranicama Državne geodetske uprave, prevladava kultura – bare koja zauzima 97,90 % površine ornitološkog rezervata. Ostale kulture zauzimaju znatno manje površine. Struktura površina s obzirom na katastarske kulture prikazana je u tablici 1.

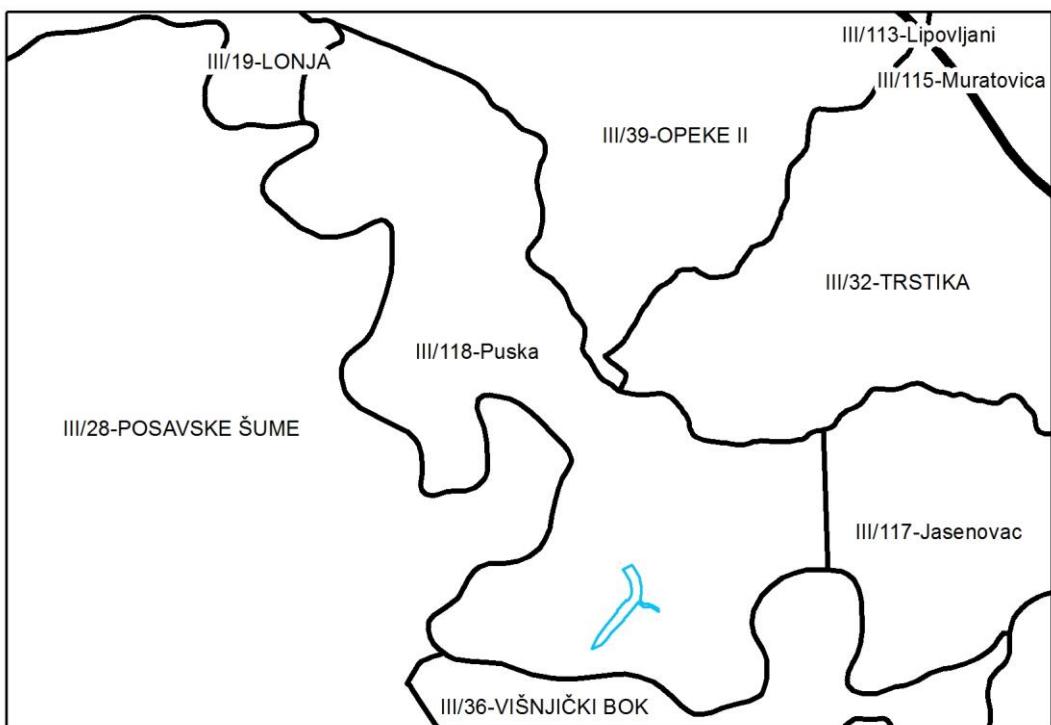
Tablica 1. Struktura površina prema katastarskim kulturama

Katastarska kultura	% udio u površini
bara	97.90
oranica	1.77
put	0.15
kanal	0.09
pašnjak	0.09
Ukupno	100.00

U naravi na području posebnog ornitološkog rezervata najvažniji ekološki čimbenik je voda, što poplavna što podzemna. Sam bazen Krapje Đola predstavlja vodu stajaću stoga je i njegova vegetacija značajna za vode stajaćice, bare i močvare nizinskog pojasa kontinentalnih krajeva. U rubnom, povišenom i neplavljenom dijelu, obrastao je grmljem zajednice *Corno-Ligustretum*.

Slika 3. Pogled na ornitološki rezervat u blizini Drenovog Boka

Cijeli posebni ornitološki rezervat nalazi se unutar granica otvorenog zajedničkog lovišta III/118 – Puska, slika 4. Rezervat se nalazi u južnom dijelu lovišta. Površina lovišta iznosi 4623,00 ha. Lovište je bogato s divljači. Glavne vrste divljači su: jelen obični, srna obična, svinja divlja, zec obični, fazan i patka divlja gluvara.

Slika 4. Položaj rezervata u lovištu III/118 - Puska

3.1. UPRAVLJANJE PODRUČJEM U PROŠLOSTI

Do izgradnje nasipa i ceste Drenov Bok – Krapje, te melioracijskih radova i izgradnje kanalske mreže, u ranim 70-tim godinama prošloga stoljeća Krapje dol je bio opskrbljivan vodom iz Save i poslije iz rijeke Strug preko kanala Kladnik. Šire područje oko Krapje Đola bilo je pokriveno šumama na nižim i pašnjacima na povišenim terenima.

Tijekom 1971. godine započele su melioracije koje mijenjaju se vodni režim područja. Melioracijskim radovima koji su uslijedili šume su prešle u pašnjake, a pašnjaci u oranice. Došlo je do prekida komunikacije rukavca s rijekom Strug preko kanala Kladnik, a Đol je izoliran iz sustava periodičnog plavljenja.

Prestankom redovitog popunjavanja vodom, Đol se 1989. godine gotovo u potpunosti isušio, što je dovelo do nestanka kolonija žličarki i čaplji. S ciljem rješavanja tog problema 1989. godine postavljena je cijev duga 345 m, promjera 60 cm, od korita rijeke Save do Krapje Đola. Kada bi razina Save na položaju Jasenovca dosegla 620 cm Đol se punio vodom. Rješenje se pokazalo uspješnim. Pozitivni učinci tog zahvata pokazali su se vrlo brzo i broj žličarki i čaplji na gniježđenju u Krapje Đolu je od 1991. godine u stalnom porastu.

OPIS PRIRODNIH ZNAČAJKI STANIŠTA**3.1.1. OROGRAFSKE, HIDROGRAFSKE I KLIMATSKE PRILIKE**

Posebni ornitološki rezervat Krapje Đol je plitka depresija, polumjesečastog oblika s ispuštenim dijelom u smjeru istoka, te niža od okolnog terena za 1 do 1,5 m. Đol se nalazi na nadmorskoj visini od 92 do 94 m. Zemljište je na zapadnoj strani je nešto niže nego na istočnoj.

Kao što je već spomenuto Đol je s cijevi povezan s rijekom Savom što je omogućilo njegovo periodično punjenje vodom i povećalo kakvoću vode u Đolu.

Slika 5. Područje Krapje Đola tijekom ljeta

Prema Thornthwait-ovoj i Koppen-ovoj klasifikaciji područje Krapje Đola pripada toploj – umjereno kišnoj klimi označene Cfwbx“ za koju je karakteristično da se temperatura najhladnijeg mjeseca kreće između -3 i +18 C, ljeta su svježa s mjesečnom temperaturom najtoplijeg mjeseca ispod 22 C. oborina je jednoliko razdijeljena na cijelu godinu, ali najsuši dio godine pada u hladno godišnje doba. Maksimumu količine oborine koji se pojavljuje u početku toplog dijela godine pridružuje se maksimum u kasnoj jeseni.

Radi detaljnije analize klime na ovom području, navodimo neke od podataka sa meteoroloških postaja Novska i Opeke (1981. – 2005.).

Srednja temperatura najhladnjeg mjeseca kreće se između -4°C i 5°C , dok su ljeta s mjesecnom temperaturom najtoplijeg mjeseca oko 29°C . Najniže temperature se kreću oko -9°C , a najviše oko 30°C . Langov kišni faktor je često korištena mjera za procjenu vlažnosti (suhocé) klime u nekom razdoblju pomoću podataka o temperaturi i oborinama (tablica 2.), a jednak je kvocijentu srednjih godišnjih oborina i srednje godišnje temperature.

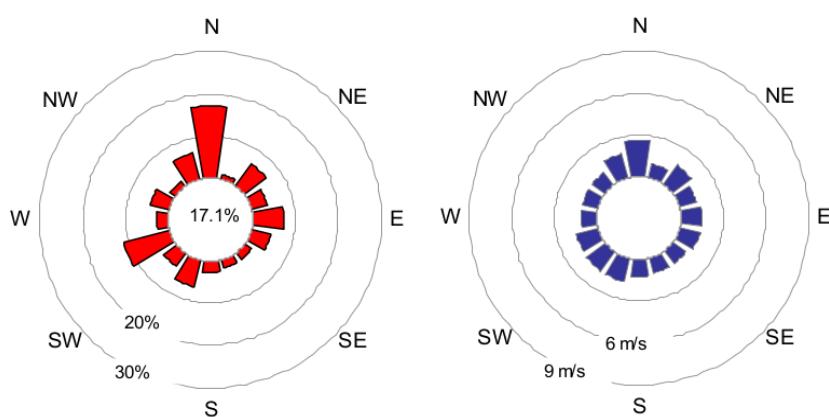
Langov kišni faktor izračunat za postaje Novska i Opeke svrstava klimu Krapje Đola u humidnu.

Tablica 2. Langov kišni faktor odabralih meteoroloških postaja

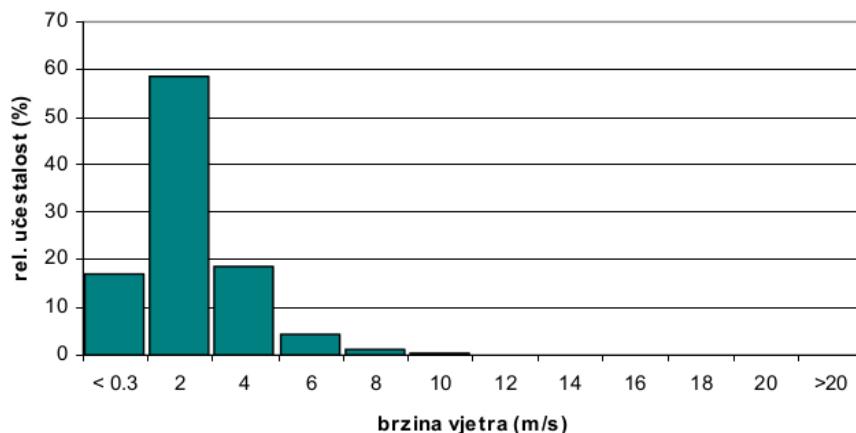
Postaja Novska													
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	god
oborina (mm)	64.33	50.27	67.36	67.38	101.52	101.51	80.30	79.37	66.73	63.32	70.34	65.43	877.85
temp. zraka ($^{\circ}\text{C}$)	-0.38	0.43	6.53	11.19	15.74	18.76	20.76	19.86	16.61	11.62	5.20	2.30	10.72
K _f													81,89

Postaja Opeke													
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	god
oborina (mm)	55.88	54.67	63.77	61.20	82.03	108.39	72.14	76.51	76.13	80.72	86.98	70.29	888.71
temp. zraka ($^{\circ}\text{C}$)	-0.37	0.88	6.02	10.49	15.12	17.85	20.18	19.39	15.83	10.60	4.51	1.21	10.14
K _f													87,64

Prosječna godišnja brzina vjetra može se prema najbližoj postaji za koju postoje kvalitetna mjerena vjetra (Sisak) ocijeniti s 1.48 m/s . Na slici 6 prikazana je ruža vjetrova za postaju Sisak. Iz nje je vidljivo da su dominantni vjetrovi sa sjevera, a slijede jugozapadni.

Slika 6. Godišnja razdioba relativne učestalosti smjera vjetra za postaju Sisak

Slika 7. Srednja brzina vjetra za postaju Sisak s obzirom na učestalost

3.1.2. EDAFSKI ČIMBENICI

Tlo čini u samoj depresiji amfiglej, a okolni nešto povišeni tereni sačinjeni su od mješavine fluvijalnog livadskog i pseudoglejnog tla.

Amfiglej

Sklop profila Aa-G-C-G ili Aa-G-G. Za ovu je vrstu tla značajno pojačano kemijsko trošenje minerala uz obilje vode te manjak kisika. Oglejavanje (zamočvarivanje) je uzrokovanov površinskim i/ili podzemnim vodama. Matični supstrat predstavljaju nevezani sedimenti riječnih dolina i pretaloženi prapor, mehanički sastav čine ilovače i gline, a pH tla je 4,7-7,8. Amfiglej je zastupljen uz vodotoke (plavljene terase) u različitim bioklimatima. Hidrogenizacija tla uvjetovana je i podzemnom i poplavnom vodom, pa je prisutan i hipoglejni i epiglejni karakter profila s međuslojem koji nije ogoljen ili je slabije oglejen. U ovom su tipu tla kumulirana svojstva epigleja i hipogleja u jedinstveni profil što je u ekološkom smislu nova kvaliteta jer je biljka izložena povećanoj vlažnosti.

Aluvijalno livadno tlo (humofluvisol)

Sklop profila A-C-G. Ovo tlo formira se u središnjem dijelu poplavnih terasa gdje zbog smanjenog intenziteta sedimentacije dolazi do formiranja humusnog horizonta čija debljina najčešće iznosi 20-30 cm. Humofluvisoli najčešće sadrže 2-5% humusa. Općenita karakteristika humofluvisola je oglejavanje podzemnim vodama koje se nalaze u dubljim dijelovima profila (ispod 1 m). Površinski dijelovi profila ostaju potpuno izvan utjecaja podzemne vode i formiraju se po tipu automorfnih tala. Može imati i kambični, pa čak i eluvijalno-iluvijalne horizonte što ovisi o dubini ležanja podzemne vode, klimatskim uvjetima i starosti tla.

Pseudoglej (na zaravni i obronačni)

Sklop prifila A-Ig-IIg-C i A-Eg-Bg-C. Supstrati na kojima se pseudoglej može formirati moraju biti diferencirani po teksturi tako da se ispod relativno propustljivog površinskog sloja javlja za vodu nepropusni sloj. Vezan je za ravničarske terene i terene s blagim nagibima, a karakterizira ga izmjena vlažnog i suhog razdoblja. U dinamici zastoja vode razlikuju se tri faze: a.) mokra – kada su sve pore ispunjene vodom, b.) vlažna – kada se vlažnost kreće između poljskog vodnog kapaciteta i točke venjenja i c.) suha – kada je vlažnost ispod točke venjenja. Može se definirati kao tip tla u kojem nema oštре podjele na reduksijski i oksidacijski horizont. Mnogi pseudogleji su reliktni i nose u sebi znakove procesa hidromorfizma koji danas više nisu aktivni. Matični supstrat predstavljaju pleistocenske pjeskovite ilovače, mehanički sastav čine ilovače i gline, a pH tla je 4,4 – 6,4. Relativno je bogato topivim fosforom i kalijem, a ima nešto manje dušika. Na proizvodni potencijal tla bitno utječe pozicija nepropusnog ili teško propusnog iluvijalnog (Bg) horizonta.

3.1.3. BILJNE ZAJEDNICE

Vegetacija rezervata Krapje Đol pripada nizinskom ili planarnom vegetacijskom pojasu kojeg čine šume hrasta lužnjaka, poljskoga jasena, crne johe, vrba i topola, a nastanak i opstanak je manje-više u svezi s površinskom i podzemnom vodom

Na području Krapje Đola evidentirano je 6 zajednica reda *Phragmitetalia* unutar razreda *Phragmitetea*:

As. *Scirpetum lacustris* - zauzima najdublje vode od svih asocijacija sveze *Phragmition* i obrasta onaj dio plitkog vodenog bazena gdje se dubina vode kreće između 0.5 i 0.7 m. Razvija se u eutrofnim vodama, na supstratu u kojem je prisutan kalcij. Karakteristične svojte sveze, reda i razreda, a koje dolaze u ovoj zajednici, su *Rumex hydrolapathum* Hudson, *Carex vesicaria* L., *Sparganium erectum* L., *Typha angustifolia* L. i *Glyceria maxima* (Hartm.) Holmb., dok je karakteristična i dominantna svojta zajednice svojta *Scirpus lacustris* L. Od pratileca pridolaze *Nuphar lutea* Sibth. et Sm., *Nymphoides peltata* (S. G. Gmelin) Kuntze, *Urtica kioviensis* Rogow., *Berula erecta* (Huds.) Coville i *Calystegia sepium* (L.) R. Br. Znatan udio elemenata vegetacije vodenjara u flornom sastavu zajednice uvjetovan je razmjerno većom dubinom vode.

As. *Phragmitetum australis* – zajednica trstike, odnosno tršćak, razvija se u onom dijelu plitkog vodenog bazena, gdje dubina vode varira između 0.2 i 0.4 m. Tlo je obično muljevito (euglej) i organogeno, dok je voda eutrofna. Zajednica je sastavljena od malog broja vrsta, a trska, kao karakteristična svojta zajednice, uvijek izrazito dominira. Karakteristične svojte sveze, reda i razreda, a koje dolaze u ovoj zajednici, su *Typha angustifolia* L., *Lycopus europaeus* L., *Glyceria maxima* (Hartm.) Holmb., *Carex acuta* L. i *Oenanthe aquatica* (L.) Poir. Od pratileca pridolaze svojte *Nuphar lutea* Sibth. et Sm., *Urtica kioviensis* Rogow. i *Lythrum salicaria* L. U Krapje Đolu zajednica zauzima velike površine.

As. *Typhetum angustifoliae* - tipične sastojine razvijaju se u vodi dubokoj do 0.5 m, dok se tipične sastojine as. *Typhetum latifoliae* razvijaju u vodi dubokoj do 0.2 m. U vodi dubokoj između 0.2 i 0.5 m javljaju se mješovite sastojine s dominacijom jedne od navedenih vrsta – ovisno da li je voda plića ili dublja. U Krapje Đolu sastojine *Typhetum angustifoliae* razvijaju se u nešto plićoj vodi, pa se u flornom sastavu javlja u većem ili manjem broju i svoja *Typha latifolia* L.. No dosad nije bilo moguće utvrditi sastojine koje bi odgovarale tipičnoj as. *Typhetum latifoliae*. Nadalje, u zajednici pridolaze takoñer svoje *Glyceria maxima* (Hartm.) Holmb., *Lycopus europaeus* L., *Rumex hydrolapathum* Hudson, *Carex acuta* L., *Alisma plantago-aquatica* L., *Polygonum amphibium* L., *Stachys palustris* L., *Calystegia sepium* (L.) R. Br. i *Lysimachia vulgaris* L. Kako voda nije duboka niti za visokog vodostaja, u zajednici gotovo u potpunosti izostaju elementi vegetacije vodenjara. S druge strane, svoja *Glyceria maxima* (Hartm.) Holmb. obilno je prisutna u zajednici te ukazuje na smjer sukcesije prema as. *Glycerietum maximae*.

As. *Glycerietum maximae* - razvija se u vrlo plitkim dijelovima vodenog bazena, vrlo često na njegovu rubu pa tada obično tvori uski obalni pojas močvarne vegetacije. Iako je građena od razmjerno malog broja svojti, obično proizvodi veliku biljnu masu te uvjetuje ubrzano zaraštanjanje vodenog bazena u njegovu najplićem dijelu. U zajednici pridolaze svoje *Scirpus lacustris* L., *Typha latifolia* L., *Iris pseudacorus* L., *Carex vesicaria* L., *Rumex hydrolapathum* Hudson, *Alisma plantago-aquatica* L., *Stachys palustris* L., *Urtica kioviensis* Rogow. i *Eupatorium cannabinum* L. Zajednica je razmjerno rasprostranjena u vegetaciji nizinskog dijela Hrvatske (Slavonija), no ne zauzimaju veće površine – zbog uznapredovalog zaraštanja sukcedirale su u srodnu zajednicu *Acoro-Glycerietum maximae*.

As. *Acoro-Glycerietum maximae* - razvija se kao prijelazna zajednica između tipične as. *Glycerietum maximae* i tipične as. *Acoro calami*. Na području Krapje Đola zauzima razmjerno velike površine i bogata je vrstama. Upravo je Krapje bilo tek drugo nalazište te zajednice u Hrvatskoj. Svoja *Acorus calamus* L. karakteristična je svoja zajednice, dok je *Glyceria maxima* (Hartm.) Holmb. diferencijalna svoja. Kao karakteristične svoje sveze, reda i razreda pridolaze *Scirpus lacustris* L., *Iris pseudacorus* L., *Carex vesicaria* L., *Rumex hydrolapathum* Hudson, *Lycopus europaeus* L., *Lysimachia vulgaris* L., *Typha angustifolia* L., *Mentha aquatica* L., *Equisetum palustre* L., *Galium palustre* L., *Carex acuta* L., *Typha latifolia* L., *Sparganium erectum* L., *Equisetum fluviatile* L. i *Teucrium scordium* L.

As. *Acoro calami* - na području Krapje Đola razvija se u najsušim dijelovima močvare, gdje stvara golemu biomasu koja svake godine ostaje ležati povaljena. Zbog toga vrlo brzo dolazi do konačnog zarastanja depresije što je već početkom 90-ih primijećeno na samim krajevima bazena, kod sela Drenov bok, ali i izvan samog „Đola“, kod sela Krapje gdje se već uselila crna joha (*Alnus glutinosa* (L.) Gaertner). Uz karakterističnu i dominantnu svoju *Acorus calamus* L., pridolaze karakteristične svoje sveze, reda i razreda - *Equisetum palustre* L., *Iris pseudacorus* L., *Mentha aquatica* L., *Lysimachia vulgaris* L., *Carex vesicaria* L., *Galium palustre* L., *Rumex hydrolapathum* Hudson, *Scirpus lacustris* L. i *Lycopus europaeus* L.

Poljoprivredne površine

Poljoprivredne površine zauzimaju oko 1,72 % ukupne površine Krapje Đola. To je dio rezervata koji se nalazi na privatnoj čestici. Prema namjeni korištenja to je oranica.

3.1.4. INFRASTRUKTURA

Područje Krapje Đola nalazi se u neposrednoj blizini naselja Drenov Bok i okruženo je poljoprivrednim površinama kojima se intenzivno gospodari. S obzirom na blizinu naselja i poljoprivrednih površina uz sam rezervat nalazi se razvijena mreža javnih i poljoprivrednih prometnica.

3.1.5. ANTRHOPOGENI UTJECAJI

Područje posebnog rezervata je zadnjih desetljeća pod jakim antropogenim utjecajem što se najbolje vidi kroz opis dosadašnjeg upravljanja ovim područjem.

U većem dijelu godine u rezervatu prevladava relativan mir. Mir se povremeno narušava bukom uzrokovanim cestovnim prometom i poljoprivrednom mehanizacijom. Obradive poljoprivredne površine nalaze se uz rub rezervata i njihovo korištenje povremeno utječe na mir u rezervatu.

- 4. PROCJENA BROJNOGA STANJA DIVLJAČI KOJA STALNO, SEZONSKI ILI POVREMENO OBITAVA NA POVRŠINAMA IZVAN LOVIŠTA ILI PREKO ISTIH PRELAZI**

Posebni ornitološki rezervat Krapje Đol odlikuje se bogatom i raznovrsnom ornitofaunom zbog čega je i zaštićeno Zakonom o zaštiti prirode. Osim ptica Krapje Đol stanište je i mnogih vodozemaca i gmazova od kojih su i neke potencijalno ugrožene vrste: crveni mukač (*Bombina bombina*), gatalinka (*Hyla arborea*), veliki panonski vodenjak (*Triturus (cristatus) dobrogicus*) te barska kornjača (*Emys orbicularis*).

Na području Krapje Đola također je zabilježeno 26 zaštićenih vrsta sisavaca od kojih se 15 nalazi i u Crvenoj knjizi ugroženih sisavaca Hrvatske (Antolović et al. 2006). Među njima je i ugroženi dugokrili pršnjak (*Miniopterus schreibersii*) te osjetljivi (VU) velikouhi šišmiš (*Myotis bechsteinii*).

Rezervat se nalazi u južnom dijelu lovišta III/118 – Puska. Prema podacima iz središnje lovne evidencije u lovištu se nalaze sljedeće vrste krupne divljači: jelen obični, srna obična i svinja divlja.

Procjena brojnog stanja divljači koja stalno, sezonski ili povremeno obitava na površinama rezervata ili preko istih prelazi preuzet je iz zapisnika o prebrojavanju divljači koji su napravili članovi LD Posavski lovac iz Krapja.

U narednom razdoblju brojno stanje divljači treba pratiti osmatranjem tijekom cijele godine, a zapisnike o prebrojavanju dostavljati Ministarstvu zaštite okoliša i prirode dva puta godišnje.

Svaki pronalazak uginule ili ozlijedene strogo zaštićene životinjske vrste odmah prijaviti nadležnom Ministarstvu i Hrvatskoj agenciji za okoliš i prirodu

U poglavljju Kronika programa zaštite divljači i u Obrascu za evidentiranje ugroženih i strogo zaštićenih vrsta i ciljnih vrsta područja ekološke mreže RH (prilog Stručne podloge) potrebno je evidentirati opažanja i nalaze rijetkih i strogo zaštićenih vrsta sukladno uvjetu br. 5 uvjeta zaštite prirode ., a podatke iz Kronike i Obrazac jednom godišnje dostavljati Hrvatskoj agenciji za okoliš i prirodu.

Tablica 2. Brojno stanje glavnih vrsta divljači na dan 1. travanj 2016.

VRSTE DIVLJAČI		Brojnost
KRUPNA	Jelen obični (<i>Cervus elaphus L.</i>)	5
	Srna obična (<i>Capreolus capreolus L.</i>)	1
	Svinja divlja (<i>Sus scrofa L.</i>)	32
SITNA	Jazavac (<i>Meles meles</i>)	6
	Čagalj (<i>Canis aureus L.</i>)	30
	Patka gluhabra (<i>Anas platyrhynchos</i>)	20
	Liska crna (<i>Fulica atra</i>)	20
	Vrana siva (<i>Corvus corone cornix. L.</i>)	6
	Šojska kreštalica (<i>Garulus glandarius L.</i>)	4

Površina rezervata je mala,svega 25 ha ali zajedno s površinom oko rezervata u pojasu od 300 m u kojoj je zabranjen lov čini značajnu površinu od 155 ha u kojoj divljač pronalazi mir i zaklon. Rezervat je okružen poljoprivrednim površinama koje se koriste za intenzivnu proizvodnju tako da je količina lako dostupne hrane velika. Sve ovo je dovelo do povećanja brojnog stanja divljači u zadnjih godina, posebno

divljih svinja i čagljeva. Veliki broj divljih svinja je problem za poljoprivrednike jer rade velike štete na poljoprivrednim kulturama koje se nalaze u neposrednoj blizini POR Krapje Đol. Posebno za kulture koje se nalaze u pojasu od 300 m oko rezervata u kojem se ne smije loviti.

Osim divljih svinja u POR Krapje Đol nalazi se i veliki broj čagljeva. Čagalj je do prije desetak godina u PP Lonjsko polje bio rijedak i sporadično se pojavljivao. U zadnje vrijeme njegov broj je u stalmom porastu i danas se na području Parka nalazi nekoliko čopora. Članovi LD Posavski lovac redovno prate brojno stanje divljači i uočili su veliki porast čagljeva na području POR Krapje Đol. Ovako veliki broj čagljeva osim za divljač u lovištu III/118 – Puska predstavlja i problem i za ostale životinjske vrste u rezervatu.

Popis zaštićenih i ugroženih vrsta sisavaca, ptica, gmažova i vodozemaca prikazan je u stručnoj podlozi zaštite prirode koja je sastavni dio ovog programa.

Od ostalih životinjskih vrsta u rezervatu možemo pronaći:

Lisica (*Vulpes vulpes*)

kuna bjelica (*Martes foina*)

kuna zlatica (*Martes martes*)

lasica mala (*Mustela nivalis*)

dabar (*Castor fiber*)

zec obični (*Lepus europaeus*)

veliki vranac (*Phalacrocorax carbo*)

mali vranac (*Phalacrocorax pygmeus*)

siva čaplja (*Ardea cinerea*)

čaplja danguba (*Ardea purpurea*)

crvenokljuni labud (*Cygnus olor*)

orao štekavac (*Heliaeetus albicilla*)

škanjac mišar (*Buteo buteo*)

eja močvarica (*Circus aeruginosus*)

kukavica (*Cuculus canorus*)

bijela roda (*Ciconia ciconia*)

čaplja žličarka (*Platalea leucorodia*)

mala bijela čaplja (*Egretta garzetta*)

gak (*Nycticorax nycticorax*)

žuta čaplja (*Ardeola ralloides*)

čaplja govedarica (*Bubulcus ibis*)

ćubasti gnjurac (*Podiceps cristatus*)

crna lunja (*Milvus migrans*)

Zaštićene životinjske vrste kojima je područje rezervata stvarno ili potencijalno područje rasprostranjenosti opisane su u poglavlju Uvjeti zaštite prirode. Utvrđivanje prisutnosti (i praćenja) stanja vrsta koje ne spadaju u divljač treba provoditi u suradnji s nadležnim znanstvenim institucijama.

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI													
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ	ΣΣ		
		POMLADAK		MLADI		SREDNJI		ZRELI					
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž		
		grla											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1. 04.2016/ 31. 03. 2017.	JELEN OBIČNI	0	0	0		1	2	1	1	2	3	5	
	SRNA OBIČNA	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	
	SVINJA DIVLJA	6	6	3	3	3	3	4	4	16	16	32	
1. 04.2017/ 31. 03. 2018.	JELEN OBIČNI												
	SRNA OBIČNA												
	SVINJA DIVLJA												
1. 04.2018/ 31. 03. 2019.	JELEN OBIČNI												
	SRNA OBIČNA												
	SVINJA DIVLJA												
1. 04.2019/ 31. 03. 2020.	JELEN OBIČNI												
	SRNA OBIČNA												
	SVINJA DIVLJA												
1. 04.2020/ 31. 03. 2021.	JELEN OBIČNI												
	SRNA OBIČNA												
	SVINJA DIVLJA												
1. 04.2021/ 31. 03. 2022.	JELEN OBIČNI												
	SRNA OBIČNA												
	SVINJA DIVLJA												
1. 04.2022/ 31. 03. 2023.	JELEN OBIČNI												
	SRNA OBIČNA												
	SVINJA DIVLJA												
1. 04.2023/ 31. 03. 2024.	JELEN OBIČNI												
	SRNA OBIČNA												
	SVINJA DIVLJA												
1. 04.2024/ 31. 03. 2025.	JELEN OBIČNI												
	SRNA OBIČNA												
	SVINJA DIVLJA												
1. 04.2025/ 31. 03. 2026.	JELEN OBIČNI												
	SRNA OBIČNA												
	SVINJA DIVLJA												

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI							
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
grla/kljunova							
1	2	3	4	5	6	7	
1.04.2016/31.03.2017.	jazavac	0	0	3	3	6	
	mačka divlja	0	0	0	0	0	
	kuna bjelica	0	0	0	0	0	
	kuna zlatica	0	0	0	0	0	
	lasica mala	0	0	0	0	0	
	dabar	0	0	0	0	0	
	zec obični	0	0	0	0	0	
	puh veliki	0	0	0	0	0	
	lisica	0	0	0	0	0	
	čagalj	3	3	12	12	30	
	tvor	0	0	0	0	0	
	fazan	0	0	0	0	0	
	prepelica pućpura	0	0	0	0	0	
	šljuka bena	0	0	0	0	0	
	šljuka kokošica	0	0	0	0	0	
	golub grivnjaš	0	0	0	0	0	
	patka gluvara	0	0	0	0	0	
	patka glavata	0	0	10	10	20	
	patka krunasta	0	0	0	0	0	
	patka pupčanica	0	0	0	0	0	
	patka kržulja	0	0	0	0	0	
	liska crna	0	0	10	10	20	
	vrana siva	0	0	3	3	6	
	vrana gačac	0	0	0	0	0	
	čavka zlogodnjača	0	0	0	0	0	
	svraka	0	0	0	0	0	
	šojka kreštalica	0	0	2	2	4	

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI							
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
grla/kljunova							
1	2	3	4	5	6	7	
1. 04.2017./31. 03. 2018.	jazavac						
	mačka divlja						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	lasica mala						
	dabar						
	zec obični						
	puh veliki						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	prepelica pućpura						
	šljuka bena						
	šljuka kokošica						
	golub grivnjaš						
	patka gluvara						
	patka glavata						
	patka krunasta						
	patka pupčanica						
	patka kržulja						
	liska crna						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	čavka zlogodnjača						
	svraka						
	šojka kreštalica						

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI							
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
grla/kljunova							
1	2	3	4	5	6	7	
1.04.2018/31.03.2019.	jazavac						
	mačka divlja						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	lasica mala						
	dabar						
	zec obični						
	puh veliki						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	prepelica pućpura						
	šljuka bena						
	šljuka kokošica						
	golub grivnjaš						
	patka gluvara						
	patka glavata						
	patka krunasta						
	patka pupčanica						
	patka kržulja						
	liska crna						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	čavka zlogodnjača						
	svraka						
	šojka kreštalica						

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI							
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
grla/kljunova							
1	2	3	4	5	6	7	
1. 04.2019/31. 03. 2020.	jazavac						
	mačka divlja						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	lasica mala						
	dabar						
	zec obični						
	puh veliki						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	prepelica pućpura						
	šljuka bena						
	šljuka kokošica						
	golub grivnjaš						
	patka gluvara						
	patka glavata						
	patka krunasta						
	patka pupčanica						
	patka kržulja						
	liska crna						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	čavka zlogodnjača						
	svraka						
	šojka kreštalica						

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI							
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
grla/kljunova							
1	2	3	4	5	6	7	
1. 04.2020/31. 03. 2021.	jazavac						
	mačka divlja						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	lasica mala						
	dabar						
	zec obični						
	puh veliki						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	prepelica pućpura						
	šljuka bena						
	šljuka kokošica						
	golub grivnjaš						
	patka gluvara						
	patka glavata						
	patka krunasta						
	patka pupčanica						
	patka kržulja						
	liska crna						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	čavka zlogodnjača						
	svraka						
	šojka kreštalica						

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI							
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
grla/kljunova							
1	2	3	4	5	6	7	
1. 04.2021/31. 03. 2022.	jazavac						
	mačka divlja						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	lasica mala						
	dabar						
	zec obični						
	puh veliki						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	prepelica pućpura						
	šljuka bena						
	šljuka kokošica						
	golub grivnjaš						
	patka gluvara						
	patka glavata						
	patka krunasta						
	patka pupčanica						
	patka kržulja						
	liska crna						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	čavka zlogodnjača						
	svraka						
	šojka kreštalica						

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI							
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
grla/kljunova							
1	2	3	4	5	6	7	
1. 04.2022/31. 03. 2023.	jazavac						
	mačka divlja						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	lasica mala						
	dabar						
	zec obični						
	puh veliki						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	prepelica pućpura						
	šljuka bena						
	šljuka kokošica						
	golub grivnjaš						
	patka gluvara						
	patka glavata						
	patka krunasta						
	patka pupčanica						
	patka kržulja						
	liska crna						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	čavka zlogodnjača						
	svraka						
	šojka kreštalica						

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI							
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
grla/kljunova							
1	2	3	4	5	6	7	
1. 04.2023/31. 03. 2024.	jazavac						
	mačka divlja						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	lasica mala						
	dabar						
	zec obični						
	puh veliki						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	prepelica pućpura						
	šljuka bena						
	šljuka kokošica						
	golub grivnjaš						
	patka gluvara						
	patka glavata						
	patka krunasta						
	patka pupčanica						
	patka kržulja						
	liska crna						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	čavka zlogodnjača						
	svraka						
	šojka kreštalica						

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI							
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
grla/kljunova							
1	2	3	4	5	6	7	
1. 04.2024/31. 03. 2025.	jazavac						
	mačka divlja						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	lasica mala						
	dabar						
	zec obični						
	puh veliki						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	prepelica pućpura						
	šljuka bena						
	šljuka kokošica						
	golub grivnjaš						
	patka gluvara						
	patka glavata						
	patka krunasta						
	patka pupčanica						
	patka kržulja						
	liska crna						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	čavka zlogodnjača						
	svraka						
	šojka kreštalica						

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI							
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
grla/kljunova							
1	2	3	4	5	6	7	
1. 04.2025/31. 03. 2026.	jazavac						
	mačka divlja						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	lasica mala						
	dabar						
	zec obični						
	puh veliki						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	prepelica pućpura						
	šljuka bena						
	šljuka kokošica						
	golub grivnjaš						
	patka gluvara						
	patka glavata						
	patka krunasta						
	patka pupčanica						
	patka kržulja						
	liska crna						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	čavka zlogodnjača						
	svraka						
	šojka kreštalica						

5. UVJETI ZAŠTITE PRIRODE

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Uprava za zaštitu prirode temeljem članka 18. Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave (Narodne novine, br. 150/2011, 22/2012, 39/2013, 125/2013, 148/2013) i članaka 20., 45. i 236. Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine, broj 80/2013) svojim Rješenjem (KLASA: UP/I 612-07/15-71/176, URBROJ: 517-07-2-2-15-4 od 1.prosinca. 2015. godine) propisalo je uvjete zaštite prirode za predmetno lovište.

1. Svaki pronalazak uginule ili ozlijedene strogo zaštićene životinjske vrste odmah prijaviti nadležnom ministarstvu i Hrvatskoj agenciji za okoliš i prirodu;
2. Nije dopuštena izgradnja hranilišta kao ni prihranjuvanje bilo kojom vrstom hrane;
3. Osmatranje (prebrojavanje) životinjskih vrsta vršiti tijekom cijele godine. Prebrojavanje divljači obavljati sukladno propisima Zakona o lovstvu i podzakonskih akata vezanih uz lovstvo, a zapisnike o prebrojavanju dostavljati ovom Ministarstvu dva puta godišnje (proljeće i jesen);
4. Za izlučenje jedinki divljih životinjskih vrsta potrebno je zatražiti dopuštenje od ovog Ministarstva. Navedeno nije potrebno tražiti ukoliko se radi o izlučenju ranjenih/povrijeđenih ili bolesnih jedinki;
5. Osim divljači opisati (biologija i morfologija) i ostale životinjske vrste koje dolaze na području obuhvata Programa zaštite divljači, s posebnim naglaskom na strogo zaštićene vrste (sukladno Pravilniku o strogo zaštićenim vrstama), a popis kojih je naveden u stručnoj podlozi;
6. U poglavlju Kronika programa zaštite divljači i u Obrascu za evidentiranje ugroženih i strogo zaštićenih vrsta i ciljnih vrsta područja ekološke mreže RH (prilog Stručne podloge) potrebno je evidentirati opažanja i nalaze rijetkih i strogo zaštićenih vrsta sukladno uvjetu br. 5., a podatke iz Kronike i Obrazac jednom godišnje dostavljati Hrvatskoj agenciji za okoliš i prirodu;
7. Na području ekološke mreže za ciljne vrste ptica primjenjivati osnovne mjere očuvanja propisane u Prilogu I. Pravilnika o ciljevima očuvanja i osnovnim mjerama za očuvanje ptica u području ekološke mreže (Narodne novine, broj 1512014), sukladno identifikacijskom broju područja navedenom u Stručnoj podlozi;
8. Uz ovo rješenje koje je sastavni dio Programa zaštite divljači, priložen je popis zakonske regulative iz područja zaštite prirode i Stručna podloga zaštite prirode za Program zaštite divljači za područje posebnog ornitološkog rezervata „Krapje Đol”, a koju je izradila Hrvatska agencija za okoliš i prirodu.

PRIKAZ OSTALIH ŽIVOTINJSKIH VRSTA

Širokouhi mračnjak (*Barbastella barbastellus*)

Širokouhi mračnjak vrlo je prepoznatljiva vrsta šišmiša - kratke i vrlo široke uši okrenute su prema naprijed, a unutarnji bridovi ušiju spajaju se na sredini čela. Trokutasti tragus seže do polovice duljine uha. Uši, njuška i krila su crno-smeđi ili sivo-smeđi, kao i krvno. Vrhovi dlake mogu biti bjelkasti ili žućkasti pa šišmiš može djelovati kao da je pokriven injem. Ovo je šišmiš srednje veličine: duljina tijela od vrha njuške do početka repa iznosi 4,5 do 6 cm, raspon krila može biti od 24,5 do 28 cm, a teži od 7 do 10 grama. Mužjaci su manji od ženki.

Ženke postaju spolno zrele u prvoj godini života. U porodiljske kolonije u stablima okuplja se manji broj ženki (10 do 20), a ženke mijenjaju velik broj takvih obitavališta vrlo često na dnevnoj bazi. Sredinom lipnja kote jedno, rjeđe dva mlada koji postaju samostalni za oko 6 tjedana. U svrhu očuvanja vrste potrebno je osigurati veći postotak zrelih, starih i suhih stabala.

Dugokrili pršnjak (*Miniopterus schreibersi*)

Dugokrili pršnjak šišmiš je srednje veličine čija boja tijela varira od sivo-smeđe do pepeljasto smeđe, te svjetlijе sive s trbušne strane. Na relativno maloj glavi smještene su kratke i trokutaste uši međusobno jako udaljene te izrazito kratka njuška. Životni vijek ove vrste je oko 10 godine premda su zabilježeni i znatno stariji primjerici.

U zimskim periodima kada su temperature niske i nema insekata za prehranu, kolonije dugokrilog pršnjaka možemo pronaći u šipljama zajedno s nekim drugim vrstama šišmiša u stanju hibernacije - zimskog sna. Tijekom hibernacije koja započinje u listopadu i traje do kraja ožujka sve su životne funkcije u svrhu štednje energije svedene na minimum (usporava se rad srca, disanje, metabolizam), a temperatura je tek nešto viša od okoline.

Puh orašar (*Muscardinus avellanarius*)

Nalikuju drugim puhamima, ima crne oči i male okrugle uši. Rep je dlakav. Dorzalna strana tijela jantarne je boje, a ventralna strana bijele boje. Prosječna duljina tijela je 140 mm, a težina 20 g. Sezona parenja traje od lipnja do listopada. Hrane se orašastim plodovima, lješnjacima, sjemenkama i voćem. Ponekad jedu i ptičja jaja. Puhovi lješnikar ili orašari kako ih se još naziva mogu imati dva legla godišnje. Graviditet traje 24 dana. Ženka koti 1 do 7 mладунaca koji postaju samostalni nakon 35 dana. Spolnu zrelost dostižu sa godinu dana. Životni vijek vrste je 3 od 6 godina. Izrazito su teritorijalne životinje kao i druge vrste puhamova. Gnijezda grade od trave i lišća na visini od oko 2 metra. Od listopada do travnja nalaze se u stanju hibernacije

Velikouhi šišmiš (*Myotis Bechsteinii*)

Vrsta ima karakteristične velike uši dugačke oko 25mm. Na ušima se nalazi devet dijagonalnih nabora. Dlaka je dulja crvenkasto smeđe boje na leđima, po trbuhu je nešto bljeđa. Težina jedinki 7 do 13 grama. Duljina tijela 4,3 do 5,4 cm. Duljina repa jednaka je duljini tijela. Raspon krila 25-30 cm. Membrane na krilima su sive boje. Njuška je malo izdužena, gola i crne boje. Vrsta obitava u šumama, dupljama drveća, ponekad i u ptičjim gnijezdima. Zimi hibernira u spiljama, tunelima i rudnicima na temperaturama od 3 od 7 C0. Razdoblje hibernacije traje od listopada do ožujka. Hrani se moljcima i sitnim insektima koje lovi na visinama od 1 do 15 metara visine. Gnijezde se u kolonijama od 10 od 30 ženki tijekom jeseni. Mladi se rađaju u srpnju i lipnju, a do kolovoza postaju samostalni. Mladunci su svjetlijii nego odrasli primjerici. Životni vijek velikouhog šišmiša je do 20 godina.

Ridi šišmiš (*Myotis emarginatus*)

Manji šišmiš iz roda Myotis. Vrsta je karakteristična po oštem urezu na lateralnoj strani uha. Krzno je riđe boje po leđima, a trbuš je znatno svjetlijii. Zimuje u spiljama, tunelima i podrumima, uglavnom pojedinačno. Ljetne kolonije broje i do 1200 jedinki. Vrsta može opstati na različitim staništima, ali prvenstveno bira poljoprivredna staništa. Velika opasnost su joj herbicidi i pesticidi koji se koriste u poljoprivredi. Hrani se uglavnom sa paucima i muhamama.

Veliki šišmiš (*Myotis myotis*)

Veliki šišmiš je medu najvećim vrstama ovog roda, sa rasponom krila i do 45 cm. Zimu provodi u spiljama, tunelima i podrumima. Ljetne kolonije najčešće se pronalaze po kućama i zgradama, no također u spiljama i šupljim deblima. Vrsta je vezana uz šumska staništa, pa velikog šišmiša nalazimo u sumama, parkovima, ali i pašnjacima.

Sivi dugoušan (*Plecotus austriacus*)

Sivi dugoušan je šumska vrsta šišmiša koja se jednako dobro snalazi i na kultiviranim staništima. Preferira toplija mjesta, te se gnijezdi u krovovima kuća. Duljina tijela i glave je između 4 i 6 cm. Rep je dugačak 3,5 do 5,5 cm. Prosječna težina jedinke je između 8 i 10 grama. Glava i lice su crni. Ova vrsta ima karakteristične dugačke uši sa 20 transverzalnih nabora. Vrsta ne podnosi niske temperature. Hibernira na temperaturama između 2 i 9 C0. Razdoblje hibernacije traje od rujna do ožujka. Životni vijek jedinki ove vrste iznosi oko 7 godina. Mladunci se rađaju u lipnju.

Veliki potkovnjak (*Rhinolophus ferrumequinum*)

Veliki potkovnjak je najveći europski potkovnjak i po tome se lako razlikuje od ostalih. Ova vrsta ne migrira. Kreće u relativno malom radijusu (cca 30 km) uglavnom pred zimu u potrazi za udaljenijim skrovitijim spiljama. Ova vrsta ima zabilježen najduži životni vijek koji je iznosi preko 30 godina.

Dugačak je 57- 71 mm s repom 35-43 mm i 350-400 mm rasponom krila. Nježno pahuljastog krvnog krzna na bazi lagano sive boje. Dlaka je na hrptu sivo smeđa, a s donje strane sivo bijela dok mladi šišmiši imaju uprskanu pepeljastu nijansu. Krilne i ušne membrane su nježno sivo smeđe. Ženke se kote nakon 4 godine na sjeveru Europe, te 3 godine na jugu, žive u kolonijama od 200 ženki zajedno s njihovim mладунчади. Nakon 7-8 tjedana mlađi postaju samostalni. Napušta skloništa u sumrak te leti od 0,6 m do 6 m iznad tla. Ova vrsta može locirati mirujuće kukce i ima sposobnost pobiranja hrane i vode sa zemlje u letu. Lovi na terenima slabo pokrivenim drvećem, uz litice (prirodne i umjetne – zidove zgrada) i vrtove.

Patka lastarka (*Anas acuta*)

Druževne su. Najčešće su u malim jatima, ali se na prostranim vodama skupljaju i u velika jata. Monogamne su, parovi se združuju tijekom zime i traju do početka inkubacije. Gnijezde se samotni parovi ili u rahlim skupinama. Gnijezdo je plitka udubina u tlu, obično skrivena u raslinju. U pologu je obično 7 – 9 jaja. Inkubacija traje 22 – 24 dana. Mlađi su sposobni za let sa 40 – 45 dana i tada se potpuno osamostaljuju. Ženka sama gradi gnijezdo, leži na jajima i brine se o mlađuncima. Gnijezdi se na raznim tipovima plitkih vodenih staništa u prostranim otvorenim područjima. Najdraža gnjezdilišta su joj poplavljeni travnjaci oko većih voda. Nakon gniježđenja se zadržavaju na mirnim jezerima, ribnjacima, ušćima, slanim močvarama i akumulacijama dobro obraslim vegetacijom. Hrane se sjemenkama, gomoljima i zelenim dijelovima vodenog bilja. U proljeće i ljeti love i vodene beskrabe (kukce, mukušce, račice), vodozemce i poneku sitnu ribu. Hrane se najčešće u plitkoj vodi (uglavnom od 10 do 30 cm dubokoj). Hranu skupljaju plivajući zaronjene glave i vrata ili zaranjajući čitavim prednjim dijelom tijela. (Tutiš i sur., 2013)

Veliki trstenjak (*Acrocephalus arundinaceus*)

Ride nahukan trstenjak s crnkastim uzdama, žutosmeđom i uočljivom nadočnom prugom i jakim kljunom. Pjev mu je glasan, ponavljamajući i kreštav. Stanište su mu tršćaci i ostale obrasle obale kopnenih voda.

Crnoprugasti trstenjak (*Acrocephalus melanopogon*)

Monogamni su, veze između mužjaka i ženki traju samo jednu gnijezdeću sezonu. Ženke grade gnijezdo iznad vode, obično 30 – 60 cm iznad površine, u gustoj trsci, rogozu, šašu ili niskom grmlju. U pologu je 3 – 5 jaja, inkubacija traje 14 – 15 dana. Oba spola leže na jajima i brinu se o ptićima. Ptići opernačuju s oko 12 dana. Gnijezde se u tršćacima, rogozicima i šašu, uvijek iznad vode. Veoma je važan gusti sloj suhih, izlomljenih stabljika trske i ostalog bilja. Gnijezde se samotni parovi. Pretežito se hrane kukcima (osobito sitnim kornjašima) i paucima, redovito uzimaju i vodene puževe. Hranu skupljaju po bilju i s plutajućih stabljika po površini ili iz vode, kukce love i u letu. (Tutiš i sur., 2013)

Trstenjak mlakar (*Acrocephalus palustris*)

Teško se razlikuje od trstenjaka cvrkutića i trstenjaka žbunjara. odrasli su više maslinasto smeđi s bjeljim grlom i ružičastijim nogama. Izbliza su uočljivi i prostraniji svjetli vrhovi primarnih letnih pera na sklopljenim krilima.

Vodomar (*Alcedo atthis*)

Čest vodomar u regiji. Blistavo obojen i jedina ptica u regiji s kovinasto obojenim plavozelenim ruhom odozgo i snažno kestenjastocrvenim odozdo. Kljun je crn, a ženka ima crvenkastu donju čeljust. Noge i stopala su crveni. Rep je kratak. Gnijezdi se u rupama na riječnoj obali ili šljunčarama.

Prugasta trepteljka (*Anthus trivialis*)

Robusnija trepteljka od livadne s manjim brojem većih pruga na žućim prsimi. Kljun je krupniji , a stražnja pandža kraća. Gnijezde se u šumama, vrištinama i šikarama, rijetko uz naselja.

Orao klokotaš (*Aquila clanga*)

Monogamni su, gnijezdo grade i o mладuncima se brinu oba roditelja. U pologu su obično dva jaja, iako najčešće samo jedan mладунac preživi. Inkubacija traje 42 – 44 dana, ptići su za let sposobni nakon 60 – 65 dana, a o roditeljima su ovisni još 20 – 30 dana. Gnijezde se u vlažnim, uglavnom nizinskim šumama u blizini močvara i prostranih vodenih površina. Za selidbe i zimi također borave u blizini močvara te nad otvorenim područjima. Gnijezde se samotni parovi. Gnijezda grade na visokim stablima. Hrane se malim sisavcima (uglavnom glodavcima), pticama, gmazovima, vodozemcima, krupnim kukcima i strvinom. Love na otvorenim područjima: močvarama i vlažnim livadama. Uglavnom love sporiji plijen, koji

Šljuka (*Scolopax rusticola*)

Šumske šljuke se ubrajaju među najmanje druževne čurline, sele se pojedinačno, ponekad po dvije ptice zajedno, rijetko u skupinama od šest ili više ptica. Gnijezde se samotno. Poligamne su, mužjak se pari s do 4 ženke. Gnijezdo je na tlu, skriveno u niskom raslinju, kupinama i sl., a gradi ga ženka. U pologu su najčešće 4 jaja, na njima leži i o ptićima se brine sama ženka. Inkubacija obično traje 21 – 24 dana. Ptići su sposobni za let s 15 – 20 dana, ali lepršati mogu već s 10 dana. Osamostaljuju se s 5 – 6 tjedana. nijezde se u prostranim listopadnim, mješovitim ili crnogoričnim šumama. Potrebne su im sjenovite šume s vlažnim, mekim humusom i barem nešto podrasta. Najbolje su za njih šume ispresjecane proplancima, poljima, potocima, lokvama i dr. Osjetljive su ne samo na upade čovjeka u gnjezdilišni teritorij nego im čak smetaju npr. fazani i zečevi. Za selidbe i zimovanja obitavaju i po sušim i grmljem obraslim terenima. Pretežito se hrane beskralješnjacima, osobito gujavicama, ličinkama kukaca (najviše kornjaša), a uzimaju

i biljnu hranu. Većinu plijena skupljaju ispod površine, zabadajući kljun u vlažno, meko tlo, ali redovito skupljaju i plijen po površini, osobito ispod naslaga lišća ili grančica. Kad traže hranu, hodaju tijela položena gotovo vodoravno i s kljunom položenim oko 30° u odnosu na tlo, polako skupljaju hranu koju uoče i kljunom preokreću nakupine lišća. (Tutiš i sur., 2013)

Orao kliktaš (*Aquila pomarina*)

Monogamni su, veze su najvjerojatnije dugotrajne. Nije poznato održavaju li se veze između mužjaka i ženke za selidbe i zimovanja, no neki se parovi vraćaju na prijašnje gnijezdo zajedno. Gnijezdo grade i o ptićima se brinu oba roditelja. U pologu su obično dva jaja. Inkubacija traje 36 – 41 dan, a na jajima leži ženka. Ptići su za let sposobni nakon 58 dana, a ovisni o roditeljima ostaju još 20 – 30 dana. Spolno su zreli sa 4 godine. Gnijezde se u šumama nizinskih ili brdovitih područja. Izbjegavaju gусте и проstrane šume, a rado naseljavaju rascjepkane šume i šumarke okružene vlažnim ili poplavnim livadama ili drugim otvorenim staništima koja su im potrebna kao lovišta. Hrane se sitnim sisavcima (pretežito glodavcima), gmazovima, vodozemcima, pticama, a rjeđe i kukcima. U vlažnim nizinskim područjima vodozemci mogu činiti i više od 40% plijena. Rijetko se hrane i strvinama. (Tutiš i sur., 2013)

Čaplja damguba (*Ardea purpurea*)

Monogamne su, parovi traju samo jednu gnijezdeću sezonu. Gnijezdo je obično u trsci ili rogozu, rijetko na stablu. U blizini gnijezda grade i platforme od trske koje odrasli često rabe kao odmorišta, a nedorasle ptice kao odmorišta i hranilišta. Oba roditelja grade gnijezdo, leže na jajima i brinu se o ptićima. Polog se sastoji od 4 do 5 jaja. Inkubacija traje oko 36 dana. S 8 do 10 dana mladi se već penju po okolnoj trsci ili granama. Sposobni su za let sa 45 – 50 dana, a samostalni su s 55 – 65 dana. Gnijezdi se na plitkim slatkovodnim močvarama s prostranim tršćacima, na jezerima, ribnjacima i sporotekućim rijekama, obala obra-slih gustom trskom ili rogozom. Pojedinačni parovi i male kolonije gnijezde se i na malim močvarama uz rijeke i rječne rukavce. Za preleta i zimovanja zadržavaju se i po otvorenijim, slabije obraslim vlažnim staništima. Pretežito se hrane ribom, vodenim kukcima i njihovim ličinkama, rjeđe sitnim sisavcima i vodozemcima. Povremeno love zmije, guštere, sitne ptice, račiće, mekušce i pauke. Love uglavnom u sumrak i zoru, a tijekom dana i noću odmaraju se u gustom vodenom raslinju ili na otvorenom. Najčešće love stojeći u plitkoj vodi ili na plivajućoj vegetaciji i vrebajući plijen s istegnutim vratom pod kutom od oko 60° s očima usmjerenim nadolje. Love i gacajući polako po vodi s vodoravno položenim kljunom tik iznad vode. (Tutiš i sur., 2013)

Žuta čaplja (*Ardeola ralloides*)

Monogamne su, par traje tijekom jedne gnijezdeće sezone. Gnijezdo grade oba partnera. U pologu je najčešće 4 – 6 jaja, inkubacija traje 22 – 24 dana. Na jajima leže i o ptićima se brinu oba roditelja. Ptići gnijezdo napuštaju s 30 – 35 dana i penju se uokolo po raslinju. Za let su sposobni sa 45 dana, a ubrzo se

zatim osamostaljuju. Obitavaju na plitkim močvarama, manjim barama, kanalima, riječnim ušćima, ribnjacima i drugim vodama obala obraslih gustom trskom ili rogozom, često s grmljem i niskim drvećem. Druževne su. Gnijezde se kolonijalno, najčešće su gnijezda raspršena ili u malim skupinama u mješovitim kolonijama s ostalim čapljama, žličarkama ili ibisima. Gnijezda grade u trsci ili na niskom drveću i grmlju. Pretežito se hrane u gustom sklopu vegetacije ili uz njega, ali i hodajući na gusto obraslim vodenim staništima. Love s grane, stablike trske ili gacajući po plićaku ili vegetaciji. Hrane se pretežito kukcima i njihovim ličinkama, manje vodozemcima i sitnom ribom. Rijetko love i račice, pauke, guštere, mekušce, gujavice i sitne sisavce. Hrane se najčešće pojedinačno, braneći mali hranilišni teritorij, katkad i u malim skupinama. (Tutiš i sur., 2013)

Patka njorka (*Aythya nyroca*)

Europske ptice većinom zimuju u sjevernoj Africi, ali i južnije od Sahare, a one iz Ukrajine i s juga Rusije u Sredozemlju (Radović i sur. 2003). Proljetna selidba u srednjoj Europi traje od početka ožujka do sredine travnja (Scott i Rose 1996). Gnijezde u plitkim močvarama s bujnom vegetacijom, ribnjacima, sporo tekućim rijekama i rukavcima. Za razliku od ostalih pataka ronilica treba obilnu vodenu vegetaciju i plitku vodu. Izvan sezone gniježđenja boravi i na većim jezerima, lagunama i obalnim močvarama. Hrani se pretežito vodenim biljem, a manji dio prehrane čine vodeni beskralježnjaci, sitna riba i vodozemci. Hranu prikuplja po površini, uranjujući glavu ili roneći do dna. Manje je druževna od ostalih patka ronilica. Gnijezde se pojedinačno ili u rahlim skupinama. Gnijezdo gradi na tlu u gustom raslinju ili na vodi u trščaku (Radović i sur. 2003). Od 1980. brojnost joj u Europi naglo opada (Radović i sur. 2003).

Čaplja govedarica (*Bubulcus ibis*)

Manja i zbitija od male bijele čaplje s kraćim, krupnijim, žutim kljunom i kraćim debljim vratom. Uvijek je pogrbljena dok se odmara. Koža lica je žuta, a noge tamnozelene sa žučkastim stopalima. Obično se hrani po travnjacima pokraj goveda ili konja.

Škanjac (*Buteo buteo*)

Raho iznimno varijabilno, od tamnosmeđeg do bijelog sa svim prijelazima. Potkrilje s tamnom karpalnom mrljom. Često postoji velika svijetla ploha blizu vrha. rep tanko i često blijedo isprugan s neupadljivom širom tamnom trakom na vrhu. Stanište su mu šume, šumoviti predjeli, poljodjelska područja s drvećem.

Bukavac (*Botaurus stellaris*)

U sezoni gniježđenja mužjaci su izrazito teritorijalni. Teritorij obilježava i ženke doziva dalekočujnim bukanjem, najviše noću. Poligamni su, najvjerojatnije nema prave veze među spolovima, ženka prilazi mužjaku samo radi kopulacije. Na teritoriju jednog mužjaka gnijezdi se od jedne do pet ženki. Ženke

same grade gnijezdo, inkubiraju i brinu se o ptićima. Polog se sastoji od 5 do 6 jaja, inkubacija traje 25 – 26 dana. Ptići već s 15 – 20 dana napuštaju gnijezdo i penju se po okolnom bilju. Za let su sposobni s 50 – 55 dana, a odmah se zatim i osamostaljuju. Obitava u nizinskim močvarnim područjima s gustom i visokom močvarnom vegetacijom, posebno u prostranim tršćacima: prostrane bare i močvare, obale sporotekućih rijeka obrasle gustim močvarnim raslinjem, jezera, ušća i šaranski ribnjaci. Nisu druževni.

Češljugar (*Carduelis carduelis*)

Najsvojstvenija zeba, jedinstvene kombinacije crvene, crne i bijele glave, žutih krilnih pruga, bjelkaste trtice i crnobijelih krila i repa. Stanište: rubovi šuma, raštrkana stabla i grmlje, vrtovi, voćnjaci i parkovi.

Zelendor (*Carduelis chloris*)

Najveća žutozelena zeba u regiji, jasnih svijetložutih krilnih mrlja. Ima žutu trticu i plohe na osnovi repa, kljun je krupan, svijetloružičast. Rubovi šuma, raštrkana stabla i grmlje, vrtovi, voćnjaci i parkovi.

Velika bijela čaplja (*Casmerodius albus*)

Monogamne su, parovi nastaju u proljeće, nakon proljetne selidbe i traju samo jednu gnijezdeću sezonu. Gnijezdo grade oba spola. U pologu je najčešće 3 – 5 jaja na kojima leže 25 – 26 dana i mužjak i ženka. Ptići gnijezda napuštaju oko 20-og dana i tada lutaju po koloniji u okolini gnijezda. Sposobni su za let sa 42 dana. Oba se roditelja brinu o mladima, a obitelji ostaju zajedno i kad mladi postanu sposobni za let, obično sve do jesenje selidbe. Gnijezde se na većim kopnenim ili priobalnim močvarama, ušćima rijeka i jezerima obala obraslih bujnim raslinjem. Za gniježđenje trebaju prostrane tršćake ili rogozike, rjeđe se gnijezde i na grmlju ili niskom drveću. Druževne su tijekom cijele godine. Gnijezde se u kolonijama, često mješovitim, sa žličarkama, ibisima i drugim čapljama. Gnijezda su ili raspršena ili u malim skupinama.

Bjelobrada čigra (*Chlidonias hybrida*)

Crna kapa i bijeli obraz. S donje strane tamno siva s uočljivim svijetlim potkriljem i repnim perima. za gnježđenja u kolonijama vrlo je bučna. Najčešća je gnjezdarica u Hrvatskoj među močvarnim čigram.

Crna čigra (*Chlidonias niger*)

Jedina je močvarna gnjezdarica s sa cijelom glavom i tijelom crnima ili sivkstocrnima, koje ublažava jedino izraziti kontrast bijelih podrepnih pera i svjetlije sivoga potkrilja. Kljun je crn i tanji nego kod ostalih čigri močvarica. Gnijezdi se po plutajućem raslinju u plićacima.

Bijela roda (*Ciconia ciconia*)

Jedna je od najvećih ptica regije, razlikuje se od svih ostalih bijelih ptica kombinacijom dugačkog crvenog kljuna i nogu, dugačkoga vrata, kratkoga repa i crnih krila s velikim bijelim plohamama. Gnijezdi se po kućama i drveću. U Hrvatskoj je najbrojnija u Lonjskom polju.

Velika bijela čaplja (*Casmerodius albus*) (*Egretta albus*)

Monogamne su, parovi nastaju u proljeće, nakon proljetne selidbe i traju samo jednu gnijezdeću sezonu. Gnijezdo grade oba spola. U pologu je najčešće 3 – 5 jaja na kojima leže 25 – 26 dana i mužjak i ženka. Ptici gnijezda napuštaju oko 20-og dana i tada lutaju po koloniji u okolini gnijezda. Sposobni su za let sa 42 dana. Oba se roditelja brinu o mладима, a obitelji ostaju zajedno i kad mladi postanu sposobni za let, obično sve do jesenje selidbe. Gnijezde se na većim kopnenim ili priobalnim močvarama, ušćima rijeke i jezerima obala obraslih bujnim raslinjem. Za gnijezđenje trebaju prostrane tršćake ili rogozike, rjeđe se gnijezde i na grmlju ili niskom drveću. Druževne su tijekom cijele godine. Gnijezde se u kolonijama, često mješovitim, sa žličarkama, ibisima i drugim čapljama. Gnijezda su ili raspršena ili u malim skupinama. Hrane se u močvarama, šaranskim ribnjacima, vlažnim ili poplavnim livadama, lokvama, na obalama rijeke, rukavcima, kanalima i jezerima, a zimi i na morskim plićacima, sprudovima i poljoprivrednim površinama. Hrane se pretežito ribom, vodozemcima i vodenim kukcima, a u sušno doba godine i za jakih zima uglavnom sitnim sisavcima i kopnenim kukcima. Love i guštare, mekušce i ptice. Pljen traže u plitkoj vodi, polako gacajući ili stojeći ukočena vrata nagnuta prema naprijed i čekajući da pljen dođe nadohvat. (Tutiš i sur., 2013)

Eja močvarica (*Circus aeruginosus*)

Gnijezda obično grade na tlu, u gustim tršćacima. Povremeno se gnijezde i u grmlju, a iznimno i na drveću. Gnijezdo gradi i na jajima leži ženka, vrlo rijetko ju na jajima može nakratko zamijeniti mužjak. Polog se sastoji od 3 do 6 jaja iz kojih se ptici izvaljuju nakon 31 – 38 dana. Oba roditelja brinu se o mладима. Ptici su sposobni za let s 35 – 40 dana, a s roditeljima ostaju zatim još dva do tri tjedna. Spolno su zreli s 2 – 3 godine. Gnijezdi se po otvorenim staništima uz slatke i bočate vode: močvare s prostranim tršćacima, bare, jezera i rijeke obala obraslih bu-jnim močvarnim biljem. Rjeđa je na drugim otvorenim staništima u blizini močvara: na travnjacima, solanama, rižnim poljima ili poljima drugih žitarica. Za selidbe su samotne ili u malim skupinama. Pretežito se hrane sitnim sisavcima (osobito glodavcima) i sitnim ili srednje velikim pticama vodaricama (kokošicama, čurlinima i močvarnim vrapčarkama), njihovim ptićima ili jajima. Veće ptice love ako su bolesne, a patke za mitarenja. Rjeđe love ribe, gmaزوve, žabe i beskralješnjake. Hrane se i strvinom, osobito zimi. Love na otvorenim područjima (livade, poljodjelske površine, močvare i dr.). Pljen love na prepad, obrušavanjem iz niskoga, laganog leta iznad tla. (Tutiš i sur., 2013)

Eja livadarka (*Circus pygargus*)

Obično su monogamni, rjeđe poligamni. Veze traju jednu sezonu, a možda i više godina. Gnijezde se samotni parovi ili u rahlim skupinama do 10 parova. Gnijezda grade na tlu, u visokoj, gustoj vegetaciji. Ženke samostalno grade gnijezdo i leže na jajima. U pologu bude obično 3 – 5 jaja, a inkubacija traje 28 – 29 dana. Za vrijeme inkubacije mužjak hrani ženku. O ptićima se brinu oba roditelja. Ptići su za let sposobni s 30 – 40 dana, a dva tjedna poslije su samostalni. Prvotna su staništa na jugu areala bili travnjaci, a na sjeveru prostrane močvare. Tijekom 20. st. prilagodile su se i na različita druga staništa: neobrađena polja, slane močvare, zarasle pjeske, klekom obrasle vrištine, a sve se više gnijezde i po obrađenim poljima, osobito u usjevima žitarica. Obično love samotno, ali se ponekad privremeno okupljaju na područjima bogatima plijenom. Love sitne sisavce (uglavnom voluharice, koje su često glavni plijen) i sitne ptice (uglavnom one koje se zadržavaju na tlu: ševe, trepteljke, strnadice), također ptiće i jaja krupnijih vrsta (trčke, jarebice i sl.). Gušteri i krupni kukci lokalno su važan plijen, osobito na zimovalištima. Pretežito love na tlu. Love kao i ostale eje: plijen traže leteći nisko i sporo (30 km/sat) iznad tla, a kad ugledaju plijen obrušavaju se na njega. (Tutiš i sur., 2013)

Eja strnjarica (*Circus cyaneus*)

Redovita do rijetka preletnica tijekom migracije, a određeni broj ptica ove vrste zimuje na stepskim, područjima, močvarama, vrištinama i cretovima Hrvatske. Gnijezdi na otvorenom, tresetištima, mladim crnogoričnim nasadima, često blizu močvara. Na seobi i zimi nad obrađenim poljima, močvarama, primorskim močvarama i močvarnim livadama. Let sličan letu eje močvarice, a nerijetko napada male ptice kad zalepršaju. Gnijezdi u sjevernoj i zapadnoj Europi. Zimuje u obalnom području, česta uz Vransko jezero. Utvrđena i u Posedarju. Glavni razlozi ugroženosti su lov i krivolov, intenziviranje poljodjelstva, odumiranje tradicionalnoga stočarstva, nestanak i fragmentacija staništa.

Crna lunja (*Milvus migrans*)

Izvan sezone gniježđenja su druževne, obično u manjim jatima, osobito na hranilištima i odmorištima. Sele se u jatima, ali vidaju se i samotne ptice. Monogamne su, veze traju gnijezdeću sezonu, ali se svake godine obnavljaju jer se obje ptice vraćaju na isto gnijezdo. Gnijezdo pretežito gradi mužjak. U pologu su obično 2 – 3 jaja. Na jajima ženka leži 26 – 38 dana. O ptićima se brinu oba roditelja. Ptići su za let sposobni nakon oko 42 dana, a ovisni o roditeljima ostaju još 40 – 50 dana. Gnijezde se po rubovima šuma, uz močvare, šaranske ribnjake, rijeke i jezera u nizinskim predjelima, u istočnoj Slavoniji i uz poljodjelske površine. Love redovito po otvorenim područjima. Hrane se sitnim sisavcima i pticama, koje se hrane ili gnijezde na otvorenom ili ptićima krupnijih vrsta, vodozemcima, gmazovima, kukcima i ostalim beskralješnjacima. Često se hrane ribom, najčešće bolesnom ili uginulom. Otimaju hranu drugim pticama pri čemu su agresivnije od crvene lunje. Često se hrane lešinama, a redovito pretražuju smetlišta. Kukce i ptice love i u zraku. (Tutiš i sur., 2013)

Piljak (*Delichon urbicum*)

jedina lastavica u regiji s upadljivo bijelom trticom i donjim dijelom potpuno bijelim. Odozgo je plavocrn. Rep je plitko rašljast. Gnijezdi se u selima i gradovima, špiljama, liticama i kamenolomima.

Veliki pozviždač (*Numenius arquata*)

Monogamni su, veze se vjerojatno obnavljaju svake godine. Gnijezdo grade na tlu obrasлом travom ili usjevima, često u busenu ili na suhom humku. Oba roditelja grade gnijezdo, leže na jajima i brinu se o ptićima. U pologu su obično 4 jaja, inkubacija traje 27 – 29 dana. Ptići su za let sposobni s 32 – 38 dana, a odmah zatim postaju i neovisni o roditeljima. Gnijezde se na otvorenim, vlažnim područjima prekrivenim travom, vrijesom i sličnom vegetacijom, uključujući cretove. Tijekom selidbe i zimovanja zadržavaju se uglavnom po morskim obalama, osobito u zaklonjenim uvalama i na ušćima rijeka, ali i po muljevitim i pjeskovitim staništima uz velike rijeke i močvare u unutrašnjosti. Izvan sezone gniježđenja obično su druževni, ali nisu rijetkost ni samotne ptice. Gnijezde se samotni parovi, ponekad i u rahlim skupinama. Najviše uzimaju hranu životinjskog podrijetla: u priobalju to su mnogočetinaši, račići, školjke, rjeđe sitne ribe, a u unutrašnjosti najčešće kukci (odrasli i ličinke), gujavice, račići i pauci. Od biljne hrane najčešće uzimaju mahovine, preslice, alge, bobičaste i jagodičaste plodove te listove i sjemenke usjeva i trava. Hranu skupljaju s površine tla i zabadajući kljun u mulj. Kada plijen izvade iz mulja, obično ga operu prije gutanja. (Tutiš i sur., 2013)

Žličarka (*Platelea leucordia*)

Monogamni su, parovi najvjerojatnije traju samo jednu gnijezdeću sezonu. Gnijezdo grade oba spola. U pologu su obično 3 – 4 jaja. Na jajima leže (24 – 25 dana) mužjak i ženka koji se i zajednički brinu o ptićima. Ptići su sposobni za let kad napune 45 do 50 dana. Spolno sazrijevaju s 3 do 4 godine. Hrane se na otvorenim vodama, u plićacima do 30 cm dubine. Gnijezde se na prostranim plitkim močvarama, ušćima rijeka i poplavnim nizinama. Druževne su. Gnijezde se kolonijalno, a u jatima se zadržavaju i tijekom selidbe i zimovanja. Najčešće se gnijezde u mješovitim kolonijama, s čapljama. Kolonije smještaju u tršćake, rogozike ili niske vrbike. Hrane se pretežito vodenim kukcima i njihovim ličinkama, sitnim ribama (do 15 cm dužine), žabama, rakovima, puževima, kolutićavcima i dr. Love u plićacima tako da malo otvoren kljun urone u vodu i hodajući plićakom mašu glavom lijevo-desno. Kad osjete da je kljun nešto dodirnulo, brzo ga zatvore. Jestivi ulov progutaju, a nejestivi ispuste i nastave lov. Love u manjim jatima, a najčešće se poredaju jedna do druge tako da čine crtu koja napreduje i sustavno pretražuje plićak. (Tutiš i sur., 2013)

Siva štijoka (*Porzana parva*)

Gnijezdo grade mužjaci u gustom bilju, uz vodu ili na vodi, na busenu ili na platformi od trulećeg bilja, uvijek na mjestima do kojih se može doprijeti samo plivanjem. U pologu je 7 – 9 jaja, inkubacija traje 15 – 17 dana. Na jajima leže i o ptićima se brinu oba roditelja. Porodično jato se ponekad zbog hranjenja kratko razdvaja u dvije skupine, svaka s po jednim roditeljem. Ptići su sposobni za let u dobi od 45 do 50 dana, a neovisni o roditeljima vjerojatno postaju i prije. Nastanjuju slatkvodna vlažna staništa: visoko produktivna poplavna područja, rubovi većih jezera ili rijeka, poplavne šume. Gnijezde se i na ribnjacima i rižnim poljima, ali izbjegavaju mjesta izložena uznemirivanju. Potrebno im je visoko, gusto bilje (rogozici, trščaci, visoki šaševi i sl.) koje može rasti i iz prilično duboke vode – važno je da postoji obilje poleglijih stabljika koje tvore mostove ili plutajuće nakupine po kojima mogu trčati. Stoga su posebno pogodni stariji rogozici i trščaci koji se više godina ne kose ili ne pale. Pretežito se hrane sitnim beskralješnjacima (kukcima i njihovim ličinkama, paucima, vodenim puževima, kolutićavcima i sl.) i sjemenkama vodenog bi-lja. Hranu skupljaju hodajući po polegnutim stabljikama ili plutajućoj vegetaciji, plivajući, a katkad i roneći. (Tutiš i sur., 2013)

Riđa štijoka (*Porzana porzana*)

Samotne su, za gniježdenja su u teritorijalnim parovima i porodičnim jatima. Monogamne su, veze para traju jednu gnijezdeću sezonu. Gnijezdo grade oba spola u gustom bilju uz vodu ili na vodi, često na busenu. Polog se sastoji od 10 do 12 jaja, inkubacija traje 18 – 19 dana. Na jajima leže i o ptićima se brinu oba roditelja. Ptići su potrkušci, prvih dana ih hrane roditelji, poslije se hrane sami. Nije poznato kada se ptići osamostaljuju. Gnijezdi se po veoma plitkim (najbolje do 15 cm, najviše do 30 cm) slatkvodnim staništima s bogatim niskim biljnim pokrovom (šaševi, trave, perunike, preslice i sl.), npr. na plitkim dijelovima prostranih močvara ili na po-plavljenim livadama. Izbjegavaju veće površine otvorene vode i suha područja, kao i područja s većim promjenama vodostaja. Kao i druge štijke, za selidbe nastanjuju i druga vlažna staništa, ali uvijek s gustim biljnim pokrovom. Svejedi su, pretežito se hrane sitnim vodenim beskralješnjacima (kukcima i njihovim ličinkama, paucima, vodenim puževima i sl.), sjemenkama, zelenim dijelovima i korijenjem vodenog bilja te algama. Hranu uzimaju s vode i iz vode i blata, a dok se hrane, drže se skrovito u vegetaciji. (Tutiš i sur., 2013)

Mala prutka (*Actitis hypoleucus*)

Monogamni su, veze traju jednu gnijezdeću sezonu, ponekad i dulje. Oba spola grade gnijezdo i leže na jajima. U pologu su obično 4 jaja. Inkubacija traje 21 – 22 dana. Ptići su za let sposobni s 26 – 28 dana, a malo zatim postaju neovisni o roditeljima. O ptićima se brinu oba roditelja, no obično jedan roditelj (ili mužjak ili ženka) napušta leglo prije nego što su ptići sposobni za let, najčešće kad ptići napune oko 10 dana. Ponekad podjele ptiće pa se svaki roditelj brine o dijelu legla. Obitavaju uz rijeke, jezera i potoke, također uz morske obale. Najdraže su im šljunkovite i kamenite obale, osobito uz gornje tokove rijeka.

Izvan sezone gniježđenja obitavaju na raznolikim staništima: morskim obalama, riječnim ušćima, lagunama, slanim močvarama, obalama rijeka i jezera, močvarama, čak i uz vrlo male vode: kanale, jarke i lokve. Hrane se pretežito beskralješnjacima, osobito kukcima i njihovim ličinkama, paucima, mekušcima, račićima. Ponekad love i sitne žabe, punoglavce ili sitnu ribu, a povremeno jedu i biljke. Pljen uočavaju vidom, a skupljaju ga s tla (osobito između kamenja), s niskoga bilja ili iz izmeta sisavaca (npr. ovaca). Vješto se prikradaju, držeći glavu nisko, gotovo vodoravno, pokušavajući zgrabiti nepomične ili niskoleteće kukce. (Tutiš i sur., 2013).

Divlja guska (*Anser anser*)

Jedna od dvije krupnije sive guske, teškoga leta i hoda, velike glave, prilično debelog vrata i karakteristično svijetlosivog prednjeg dijela krila, ružičastih nogu i velikoga narančastog kljuna. Može imati nekoliko malenih crnih mrlja na trbuhu. glasa se slično kao domaća guska. Gnijezdi se po cretovima, močvarama i pokraj slatkih voda.

Crna roda (*Ciconia nigra*)

Monogamne su, parovi su najvjerojatnije dugotrajni, ali veza traje najčešće samo za gnijezdeće sezone i obnavlja se svakog proljeća. Par se često vraća na gnijezdo zajedno pa se vjerojatno udružuju već na selidbi ili zimovanju. Teritorijalne su, gnijezde se samotni parovi. Gnijezdo grade od grana i grančica koje oblažu mahovinom, travom, lišćem i sl. Starija gnijezda mogu biti velika, čak do 1,5 m u promjeru. Katkad rabe i stara gnijezda grabljivica. Gnijezdo grade, na jajima leže i o ptićima se brinu oba spola. Ptići mogu letjeti kad navrše 63 dana do 71 dan, a ubrzo se i osamostaljuju, prvi put se gnijezde s tri godine. Obitava u starim, mirnim šumama, s potocima, lokvama, barama, kanalima, vlažnim livadama i sl. Rado se hrane i po obalama rijeka i većim močvarnim površinama ako ih ima u blizini gnjezdilišta. Za selidbe se zadržavaju i po otvorenim vlažnim područjima. Pretežito se hrane ribama, vodozemcima, kukcima i njihovim ličinkama, a manje i sitnim sisavcima, zmijama, gušterima, račićima i ptićima ptica pjevica. (Tutiš i sur., 2013)

Golub dupljaš (*Columba oenas*)

Monogamni su, veza između mužjaka i ženke traje najmanje jednu gnijezdeću sezonu, a katkad i nekoliko godina. Veze se obično stvaraju ili obnavljaju nakon povratka na gnjezdilište, no ponekad mužjak i ženka mogu ostati zajedno i tijekom selidbe i zimovanja. U pologu su 2 jaja, inkubacija traje 16 – 18 dana, a mladi opernačuju s 28 – 30 dana. Nakon napuštanja gnijezda ostaju još 7 – 12 dana u blizini roditelja, a potpuno su samostalni s 37 – 40 dana. Nastanjuju otvorene šume s mnogo proplanaka i prosjeka, rubove šuma uz poljoprivredne površine i stare prostrane parkove s listopadnim drvećem bogatim dupljama. Izvan gnijezdeće sezone obično su druževni. Gnijezde se samotni parovi, ali katkada i nekoliko parova u blizini. Tijekom ljeta mlade se ptice znadu okupljati u veća jata (više od 100 ptica). Za selidbe su u malim

jatima, a rado se udružuju u zajednička jata s golubom grivnjašem. Jata su najveća zimi, na hranilištima (do 500 ptica). Pretežito se hrane biljnom hranom (sjemenkama, lišćem, pupovima, cvjetovima i sl.), a povremeno i beskralješnjacima. Hranu pretežito skupljaju na tlu, rjeđe na drveću ili grmlju. Na tlu se često hrane u jatima, a na drveću obično samotno. Roditelji ptiće prvih nekoliko dana hrane samo "ptičjim mlijekom" iz volje, a kasnije mješavinom "mlijeka" i sitnih sjemenka. (Tutiš i sur., 2013)

Mala bijela čaplja (*Egretta garzetta*)

Monogamne su, par traje tijekom jedne gnijezdeće sezone. Gnijezdo grade, na jajima leže i o pticima se brinu oba partnera. U pologu je najčešće 3 – 5 jaja. Inkubacija traje 21 – 22 dana. Ptići gnijezdo napuštaju s oko 30 dana i penju se uokolo po raslinju. Za let su sposobni sa 40 – 45 dana, a ubrzo se zatim osamostaljuju. Druževne su. Gnijezde se kolonijalno, najčešće u mješovitim kolonijama s ostalim čapljama. Obitava po plitkim močvarama, manjim barama, kanalima, sporo tekućim rijekama, ribnjacima, riječnim ušćima i drugim plitkim slatkim vodama. Češće nego druge čaplje mogu se naći i u slanim obalnim plićacima. Hrane se pretežito sitnom ribom i vodozemcima, kukcima i njihovim ličinkama, također račićima, gmazovima, puževima i sitnim sisavcima. Love plijen dužine od 1 do 15 cm, gacajući sporo po plitkoj vodi. Kad ga i progone trčeći, a rijetko nepomično stoje čekajući da im plijen dođe nadohvat kljuna. Hrane se najčešće pojedinačno, kad i u malim skupinama. Pretežito se hrane na otvorenijim, slabije obraslim močvarnim staništima. (Tutiš i sur., 2013)

Crvenoglavi djetlić (*Dendrocopos medius*)

Najmanji je od tri vrste djetlića s velikom bijelom krilnom plohom. Jedini je u kojeg odrasli imaju crveno tjeme i u kojega crni brk ne doseže do kljuna. U Hrvatskoj se gnijezdi u hrastovim šumama u unutrašnjosti, a naseljava također miješane šume, voćnjake, parkove, velike vrtove i druge predjele s raštrkanim drvećem.

Veliki djetlić (*Dendrocopos major*)

Najčešći djetlić u regiji s uočljivim bijelim krilnim ploham i crvenim podrepkom. Tjeme odraslih je crno, zatiljak mužjaka je crven. gnijezdi se u šumama, voćnjacima, parkovima, vrtovima.

Sirijski djetlić (*Dendrocopos syriacus*)

Imaju bijele obaze, nemaju crnu prugu sa strane vrata. Podrepak je svijetloružičast, a bokovi ponekad isprugani. staniše su mu uglavnom nizinske listopadne šume i područja s raštrkanim drvećem.

Crna žuna (*Dendrocopos martius*)

Daleko najveći djetlić u regiji. Mužjak je jedna velika potpuna crna ptica s crvenim tjemenom i kukmom, a ženka i mladi su više smeđi. Ženka je crvena samo po zatiljku. Obitava u starim, mirnim šumama, s potocima, lokvama, barama, kanalima, vlažnim livadama i sl.

Žuta strnadica (*Emberiza citrinella*)

Mužjak je jedna od najžutijih pjevica u regiji i jedina ptica pretežito žutog ruha, kestenjastih leđa i trtice. Ženke su smeđije i manje žute. Stanište im je: poljoprivredne površine, živice, grmlje, rubovi šuma.

Močvarna strnadica (*Emberiza schoeniclus*)

Mužjak ima glavu i gornji dio prsa crne (zimi smeđe) s bijelim tjemenom i brkom. Ženka je smeđe isprugana s žutosmeđom nadočnom prugom. Svi imaju bijela vanjska repna pera i tamnosmeđe noge. Močvare, tršćaci, rogozici, cretovi, uz rijeke i jezera.

Mali sokol (*Falco columbarius*)

Monogamni su, veze traju tijekom gnijezdeće sezone, a možda i na zimovalištima. U pologu su obično 3 – 6 jaja. Inkubacija traje 28 – 32 dana, a na jajima leži ženka. O ptićima se brinu oba roditelja. Za let su sposobni u dobi od 28 do 32 dana. Pretežito se hrane sitnim pticama koje love na otvorenim područjima. Gnijezdi se na visoravnima, brdima ili u nizinama po otvorenim predjelima s niskim, gustim biljem. Izbjegava guste šume, otvorena područja s mnogo raštrkanog drveća, gola i strma planinska područja. Za zimovanja je najbrojniji na prostranim poljodjelskim površinama. Plijen pretežito love na prepad, polječući sa strška nakon niskog, gotovo horizontalnoga leta, ali i nakon dugotrajnoga progona ili okomitog obrušavanja. Love ptice od veličine kraljića do veličine zelene žune. Rijetko love i sitne sisavce i kukce. (Tutiš i sur., 2013)

Ždral (*Grus grus*)

Siv sa crnom glavom i vrhovima krila, širokom bijelom prugom od lica niz vrat, crvenim tjemenom i velikom perjanicom od krilnih pera koja u mirovanju prekrivaju rep. Gnijezdi se po otvorenim staništima uz slatke i bočate vode: močvare s prostranim tršćacima, bare, jezera i rijeke obala obraslih bujnim močvarnim biljem. Rjeđa je na drugim otvorenim staništima u blizini močvara: na travnjacima, solanama, rižnim poljima ili poljima drugih žitarica. Za selidbe su samotne ili u malim skupinama. Gnijezde se samotni parovi ili u malim rahlim kolonijama. Na odmorištima u tršćacima katkad se okupljaju u velika jata (i do nekoliko stotina ptica). Pretežito se hrane sitnim sisavcima i sitnim ili srednjim velikim pticama vodaricama.

Štekavac (*Haliaeetus albicilla*)

Monogamni su, a parovi traju doživotno. Gnijezdo grade, na jajima leže i o mladima se brinu oba roditelja. U pologu su obično 2 jaja, inkubacija traje 34 – 46 dana. Ptići su sposobni za let sa 70 do 90 dana. Neovisni o roditeljima postaju u dobi od oko 4 mjeseca, a spolno zreli s 5 godina. Gnijezde se uz slatke i slane vode: u velikim močvarnim područjima, uz velike rijeke, jezera i šaranske ribnjake, na stjenovitim obalama i otocima. Izbjegavaju planinska područja, područja siromašna vodom, otvorene predjeli bez drveća i velike guste šume. Hrane se ribom, pticama vodaricama, sisavcima, često i strvinom. Ribe su obično najvažniji plijen. Pljen traže najčešće iz niskog leta, obrušavaju se i pandžama ga grabe pri površini vode, katkad ga napadaju i s motrilišta. Rjeđe ribu traže gacajući po plićaku. Vrlo rijetko napadaju ptice u letu. Često se hrane jajima kolonijalnih ptica (galebova, čaplji, vranaca i dr.). Najčešće su u lovnu samotni, ali ponekad love i u paru, osobito kad su im pljen ptice vodarice. Otimaju pljen drugim grabljivicama i galebovima. (Tutiš i sur., 2013)

Lastavica (*Hirundo rustica*)

Najčešća je lastavica u regiji, odozgo je plavocrna, s upadljivo riđim grlom i čelom te plavocrnom trakom preko gornjeg dijela prsa koja odskače od bijelih do ružičasto kremastih ostalih donjih dijelova. Zastavice su vrlo dugačke, a rep bijelo ispjegan.

Čapljica voljak (*Ixobrychus minutus*)

Najmanja redovita čaplja u regiji, jedina s uočljivom bijelom krilnom plohom. Često obitava u slatkovodnim močvarnim područjima u prostranim tršćacima i rogozicima, ali i u ostalim tipovima guste vodene vegetacije. Gnijezdo radi od suhog granja i obično ga savija u gustoj vegetaciji neposredno blizu vode. Isto gnijezdo koristi više godina za redom. Uglavnom gnijezde samotni parovi, ali pojavljuju se i raštrkane kolonije. U gnijezdo polažu 4- 8 jaja. Prehrana se uglavnom sastoji od imaga i ličinaka vodenih kukaca.

Crviči potočar (*Locustella fluviatilis*)

Odozgo je ne isprugan i boje zemlje, prsa pjegava, s upadljivo pjegastim vrhovima pera i vrlo dug smeđi podrepak. Guste močvare i obale kopnenih voda s drvećem, rjeđe šume s obilno zaraslim tlom.

Mala šljuka (*Lymnocryptes minimus*)

Gnijezde se samotni parovi. Malo se zna o vezama između mužjaka i ženka, no vjerojatno su monogamni. Gnijezdo grade na tlu, u niskom bilju ili u niskom grmlju, često na malo izdignutim grebenima (brazdama) ili humcima okruženim vodom. Gnijezdo vjerojatno grade oba partnera. U pologu su obično 4 jaja. Na jajima leži ženka. Inkubacija traje 24 dana. Nema podataka o odnosima unutar porodičnih jata. Gnijezde se po vodom natopljenim cretovima, vlažnim livadama te na močvarama u tundri i tajgi. Za

selidbe i zimovanja borave po muljevitim rubovima lokava, obalama potoka, rijeka i jezera, močvarama, cretovima, poplavnim površinama, taložnicama, vlažnim livadama, močvarnim slanušama i sl. Pretežito se hrane kukcima i njihovim ličinkama, mukušcima, kolutićavcima i biljkama (uglavnom sjemenkama). Hranu skupljaju kljunom s površine tla ili zabadanjem kljuna u meko tlo. Najaktivnije su noću i u sumrak. (Tutiš i sur., 2013)

Žuta pastirica (*Motacilla flava*)

Najmanja pastirica u regiji i najsličnija trepteljkama, kraćeg repa nego ostale, odozdo je izrazito žuta, a odozgo tamno ili svijetlo zelenkastosmeđa. Vlažni ili suhi travnjaci, često uz stoku, oranice, slane močvare.

Bijela pastirica (*Motacilla alba*)

Jedina mala crnorepa ptičica ovako dugog repa. glava je crnobijela, prsa crna, rep crn s bijelim vanjskim perima. Plašt i trtica bjelkasti ili sivi. Otvoreni predjeli od tundre do polupustinja i oranica, najčešće pokraj slatke vode te u selima i manjim gradovima.

Gak (*Nycticorax nycticorax*)

Mala crnobijelosiva čaplja svojstvenog pogrbljena držanja. Leđa i tjeme crni s vrlo dugim perima kukme. Kljun je crn ili djelomično zelen, oko crveno, koža lica plava, crnkasta ili zelenkasta. Noge žute ili crvene. Skrovit, pretežito noćna ptica, naseljava više-manje gusto obrasle obale različitih, slatkih i slanih vodenih tijela.

Vuga (*Oriolus oriolus*)

Mužjak je jedina crnožuta ptica srednje veličine u regiji. Rijetko se viđa unatoč uočljivom rahu, skrovita u je u gustom lišću. Ženke su žutozelene odozdo tamno istrugane. Oba spola imaju krupni, tamnoružičasti kljun. Otvorene listopadne šume, raštrkano drveće, parkovi, veliki vrtovi.

Blistavi ibis (*Plegadis falcinellus*)

Druževni su tijekom cijele godine. Obično su u većim jatima, pojedinačne ptice rijetko se vide. Monogamni su, par najvjerojatnije traje samo jednu sezonu. Oba roditelja grade gnijezdo, leže na jajima i brinu se o ptićima. Polog se najčešće sastoji od 3 do 6 jaja, inkubacija traje 21 dan. Mladunci su u gnijezdu prva dva tjedna, a zatim hodaju uokolo po granama ili trsci i vraćaju se na gnijezdo samo na hranjenje. Za let su sposobni kad napune 28 dana. S oko 50 dana mlade ptice zajedno s roditeljima napuštaju koloniju i odlaze na hranilišta. Tamo dio hrane skupljaju sami, ali ih roditelji još neko vrijeme dohranjuju. Gnijezde se na prostranim, plitkim močvarama obraslim visokim, gustim tršćacima, rubovima

jezera i rijeka, poplavnim nizinama, ušćima. Izvan sezone gniježđenja zadržavaju se i po plitkim priobalnim vodama.

Ćubasti gnjurac (*Podiceps cristatus*)

Odrasli za gniježđenja imaju dvorogu kriestu i ridi ovratnik. zimi nema ovratnik te se ističu bijeli obrazi. kljun je ružičast. U mirovanju često drži vrat uspravno.

Crnogrli gnjurac (*Podiceps nigricollis*)

Najdruževniji su među gnjurcima, obično u jatima, rjeđe samotni. U pologu su obično 3 – 4 jaja. Na jajima leže (20 – 22 dana) mužjak i ženka, koji se zajednički brinu o ptićima. Sasvim male ptiće roditelji često nose i hrane na leđima. Odmah nakon valjenja ptića svaki roditelj uzima dio legla i odnosi ga u odvojeno hranilište, leglo se više ne ujedinjuje. Ptići postaju samostalni u dobi od oko 30 dana. Gnijezde se na plitkim, visokoproduktivnim, najčešće pro-stranim vodama, obraslim bujnom podvodnom i obalnom vegetacijom: bare, močvare, rubni dijelovi rijeka i jezera. Rado se gnijezde na novopoplavljenim površinama, gdje brzo izgrade kolonije. U zapadnoj i srednjoj Europi šaranski su ribnjaci glavno stanište crnogrloga gnjurca, u Hrvatskoj se danas gnijezde samo na njima. Izvan sezone gniježđenja borave uglavnom u priobalju, na ušćima rijeka, u plitkim morskim uvalama i kanalima.

Bregunica (*Riparia riparia*)

Monogamne su, veze među partnerima uglavnom traju jednu gnijezdeću sezonu. Gnijezdo je tunel u strmoj odronjenoj obali ili odronu zemlje prosječne duljine oko 65 cm koji završava proširenjem promjera 4 – 6 cm. Oba roditelja grade gnijezdo, leže na jajima i brinu se o ptićima. U pologu je obično 4 – 6 jaja. Inkubacija traje 14 – 15 dana. Mladi opernačuju s 22 dana. Ovisni o roditeljima ostaju još dalnjih tjedana dana. Obično imaju dva legla. Uglavnom obitavaju u nizinskim područjima uz veće rijeke. Gnijezde se u strmim odronjenim obalama rijeka i jezera, ali i u neobraslim zemljanim odronima ili svježim iskopima podalje od vode. Prikladnost mjesta za gniježđenje ovisi o njegovoj sklonosti eroziji – za gniježđenje preferiraju svježe odrone u kojima mogu iskopati svježe rupe za gniježđenje. Stare rupe ne koriste kako bi izbjegle parazite. Hrane se kukcima i ponekad paucima. Sastav plijena im varira između godina i između lokaliteta, ovisno o lokalnoj raspoloživosti kukaca. Plijen love u letu, iznad vode, travnjaka, obradivih površina. Love same ili u malim ili većim skupinama, prosječno na visini oko 15 m iznad tla, a za lošeg vremena obično love nisko iznad vode. Povremeno skupljaju kukce s tla ili s površine vode, osobito kad su u velikim nakupinama. (Tutiš i sur., 2013)

Smeđoglavi batić (*Saxicola rubetra*)

Gnjezdarica selica, mužjaci se od crnoglavog batića razlikuju po svjetlijem ruhu, svijetloj nadočnoj pruzi, riđem grlu i bijelim stranama osnove repa. Ženke su slične samo neuglednije. Oba spola imaju bijele mrlje na krilima, uočljive u letu. Stanište su mu livade, močvare, niske šikare, morske stijene s vriesom, poljoprivredne površine.

Crnoglavi batić (*Saxicola torquatus*)

Mužjak je svojstveno crn, bijel i crvenkast sa crnom glavom, grlom i odozgo, crvenkastim prsima, bijelim ramanima, trticom i krilnom prugom. Crni dijelovi postaju smeđi kod mužjaka zimi i još smeđije kod ženki za gniježdenja. Stanište su mu livade, močvare, niske šikare, morske stijene s vriesom, poljoprivredne površine.

Žutarica (*Serinus serinus*)

Najmanja od široko rasprostranjenih europskih zeba. odzdo žuta do žutozelena s tamnjim prugama i izrazito žute trtice. Mužjak ima izrazito žutu glavu i prsa. Rubovi šuma, šumarnici, voćnjaci, gradski parkovi, vrtovi, od planina do predgrađa.

Grmuša pjenica (*Sylvia communis*)

Mužjaci grmuše pjenice i žutonoge grmuše su jedine grmuše u regiji s kombinacijom sive glave, riđih krila i uočljivo bijelog grla. Obje imaju bijela vanjska repna pera. Šikare, živice kupine, visoka zeljasta vegetacija.

Crveni mukač (*Bombina bombina*)

Mala bezrepa zdepasta životinja hrapave kože i kratkih nogu, dugačka do 5 cm. Kao i žuti mukač, ima zanimljiv srcoliki oblik zjenice. Odozgora je tamno maslinaste boje, a odozdo crne s narančastim mrljama. Mužjaci imaju unutarnju vokalnu vrećicu (rezonator). Glasaju se često u zborovima, danju i uvečer odzvanjajući „uup ... uup ... uup“, otprilike jedan zov svakih 1,5–4 sekunde. Ličinke su punoglavci jednolične smeđkaste boje. Repna peraja ima mrežastu teksturu. Smeđa jaja su pojedinačna ili u rahlim nakupinama do 30. Mužjaci zovom privlače ženke, koje za vrijeme polaganja jaja obuhvaćaju oko bokova prednjim nogama. Ženka polaže jaja, a mužjak ih pritom oplođuje. Sveukupno ona položi do 300 jaja, najčešće među vodenu vegetaciju, ali i slobodno na dno. Iz njih izlaze punoglavci koji narastu do 45 mm. Krajem ljeta i početkom jeseni preobrazbe se u male mukače dugačke 10-15 mm. Spolnu zrelost dostižu sa 2-4 godine, ženke kasnije od mužjaka. Mogu doživjeti 12 godina u prirodi, a u zatočeništvu i 20. Ličinke su biljojedne te se hrane algama i vodenim biljem. Mladi i odrasli jedu račiće, vodene puževe, vodene ličinke kukaca i vodene kukce, ali se mogu hraniti i na kopnu kad uzimaju kopnene vrste istih skupina.

Žuti mukač (*Bombina variegata*)

Mala bezrepa zdepasta životinja hrapave kože i kratkih nogu, dugačka do 5 cm. Ima zanimljiv sročoliki oblik zjenica. Odozgora su tamno maslinaste boje, a odozdo žute s crnim mrljama. Mužjaci nemaju vokalnu vrećicu (rezonator). Glasaju se u zborovima, danju i uvečer zvonkim „pup ... pup ... pup“, otprilike jedan do dva zova na sekundu. Ličinke su punoglavci jednolične smećkaste boje. Repna peraja posuta je točkama. Smeđa jaja su pojedinačna ili u rahlim nakupinama do 30. Mužjaci zovom privlače ženke, koje zatim obuhvaćaju oko bokova prednjim nogama. Ženka polaže jaja, a mužjak ih pritom oplođuje. Sveukupno ona položi oko 100 jaja, najčešće među vodenu vegetaciju, ali i slobodno na dno. Iz njih izlaze punoglavci koji narastu do 45 mm duljine. Krajem ljeta i početkom jeseni preobraze se u male mukače dugačke 10-15 mm. Spolnu zrelost dostižu s 1-2 godine. Mogu doživjeti 24 godine u zatočeništvu. Ličinke su biljojedne te se hrane algama i vodenim biljem. Mladi i odrasli love često na kopnu puževe, stonoge, kukce i ličinke kukaca, a povremeno se hrane i u vodi, uglavnom račićima, vodenim kolutićavcima, kukcima, ličinkama kukaca.

Češnjača (*Pelobates fuscus*)

Omanja bezrepa životinja zdepasta tijela, duljine 5-7 cm. Ima velike oči s okomitim zjenicama. Koža je s gornje strane svijetle boje s tamnim mrljama. Bokovi, a ponekad i leđa posuti su narančastim pjegama. Na stražnjim nogama ima rožnata zadebljanja, nalik na noktić, kojima se ukapa u zemlju. Mužjaci nemaju vokalnu vrećicu. Oba spola se glasaju, mužjaci klikavim „k'lok-k'lok-k'lok“, a ženke mrmljanjem i hrapavim „tok-tok-tok“. Ličinke su vrlo veliki punoglavci zlatnog mrljastog trbuha i uočljivih očiju. Tamna jaja su u debelim vrpcama omotanim oko vodene vegetacije. Ime su dobile prema svom specifičnom mirisu koji podsjeća na miris češnjaka. Razdoblje parenja je u proljeće i dosta dugo traje. Mužjaci zovom privlače ženke, koje zatim obuhvaćaju oko bokova prednjim nogama. Ženka polaže jaja, a mužjak ih pritom oplođuje. Sveukupno ona položi do 3000 jaja. Iz njih izlaze punoglavci koji narastu do impozantne duljine: 10 centimetara uključujući i rep. Za preobrazbu u odrasle životinje potrebno im je jako dugo, čak 3 do 5 mjeseci, a mnogi punoglavci i prezime u vodi. Spolnu zrelost dostižu već slijedeće godine. Mogu doživjeti 10 godina. Ličinke su biljojedne te se hrane algama i vodenim biljem, ali uzimaju i mikroskopske životinje. Mladi i odrasli jedu puževe, mrave, kornjaše, gujavice, stonoge, gusjenice, ličinke muha.

Veliki dunavski vodenjak (*Triturus dobrogicus*)

Izduženo, repato tijelo je srednje čvrste građe i zajedno s repom dugačko do 16 cm. Vrlo je sličan velikom planinskom vodenjaku. Tijelo mu je izduženije nego kod ostalih vrsta velikih vodenjaka, smeđe do crvenkasto s tamnim točkama. Bokovi su poprskani mrljicama bijele boje. Koža je vrlo grube teksture, a glava mala. Vrat je s donje strane tamno obojen i poprskan vrlo finim mrljicama bijele boje, a trbuh

narančast s crnim mrljama koje se često međusobno spajaju u jednu ili dvije uzdužne pruge. Mužjaci u doba parenja imaju vrlo visoku nazubljenu krijuću koja može počinjati već na glavi. Oko 1,5 cm su kraćeg tijela od ženki. Jaja i ličinke isti su kao i kod velikog alpskog vodenjaka.

Barska kornjača (*Emys orbicularis*)

Barska kornjača je vodena kornjača. Oklop je najčešće tamne boje sa žutim šarama (crticama), iako je moguće naići na životinje čiji je oklop suprotno obojen (žut s tamnim šarama). Koža je uvijek crna sa žutim točkama. Na nogama imaju plivaće kožice. Dužina oklopa može preći 20 cm, no na Mediteranu ona obično ne prelazi 15 cm. Ženke su veće i teže od mužjaka. Mužjaci stječu spolnu zrelost oko 12-13 godina, dok ženke postaju spolno zrele sa 18-20 godina. Udvaranje i parenje odvija se na proljeće u vodi, odmah nakon hibernacije. Ženke izlaze na kopno kako bi zakopale jaja u gnijezda. Jaja se na jugu razvijaju oko 3 mjeseca, dok na sjeveru mogu prezimeti i izleći se slijedeće proljeće. Spol kornjača ovisi o temperaturi kojoj su jaja bila izložena za vrijeme razvitka. Po izlasku iz jaja, dužina oklopa kornjačica je oko 3 cm. U prirodi mogu doživjeti 30 do 40 godina. Prehrana je uglavnom životinjskog podrijetla, raznolika ovisno o dostupnim izvorima hrane: vodenim beskralježnjacima, vodozemcima, ribama, lešinama. Može uzimati i biljnu hranu.

Narančasti poštari (*Colias myrmidone*)

Narančasti poštari imaju morfološke značajke tipične za sve vrste roda *Colias*. Prepoznatljiv je po narančastoj (crvenkastonarančastoj) boji gornje strane krila. Mužjaci imaju uz apikalne rubove i prednjih i stražnjih krila tamnosmeđ cjelovit rub. Taj je rub znatno tanji i manje izražen uz apikalne rubove stražnjih krila. Ženke u tom tamnosmeđem području i na prednjim i na stražnjim krilima imaju izražen niz kvadratičnih do nepravilnih žutih točkastih obojenja. Forma alba, karakteristična za homozigotne ženke (to znači da bijela boja može doći fenotipski do izražaja samo onda kada posjeduju istovjetni recessivni gen za bijelu boju u odnosu na žutu i crvenu boju), ima umjesto narančaste bijelu do sivkastobijelu boju i prednjih i stražnjih krila. Imago se javlja u dvije ili tri generacije godišnje, u prvoj od kraja svibnja do kraja lipnja, u drugoj od početka srpnja do kolovoza i u trećoj od kraja kolovoza do rujna. Visoko je specijalizirana vrsta s obzirom na mikroklimatske uvjete i zahtjeve gusjenice prema biljci hraniteljici. U ranim razvojnim stadijima ta je vrsta iznimno osjetljiva jer se ne sakriva. Kao i sve vrste iz roda *Colias* dobar je i brz letač. Narančasti poštari pojavljuje se na različitim mozaičnim staništima, a i na osunčanim cvjetnim livadama, travnatim predjelima na karbonatima i dolomitima, kserotermnim i oligotrofnim livadama, toplim kamenitim predjelima s biljkom hraniteljicom kao i na čistinama unutar borove šume.

Močvarna rida (*Euphydryas aurinia*)

Staništa močvarne riđe su vlažne vapnenačke livade s biljkama hraniteljicama iz rođava: *Scabiosa*, *Knautia*, *Centaurea*, *Lonicera*, *Plantago*, *Teucrium* i dr. U južnim dijelovima areala zabilježena je i na

suhim livadama nastalim nakon sječe mediteranskih hrastovih šuma (*Quercus ilex*, *Q. pyrenaicus*). Ženka polaže hrpice od 80-350 jajašaca žute boje s donje strane listova. Gusjenica je crna s istaknutim čekinjama po tijelu koje gradi kao zaštitnu mrežu oko tijela. Gusjenice su u početku kolonijalne u malim svilenim mrežama. Od pet do pedeset gusjenica prezimljuje u mrežama od sredine ili kraja rujna. Mrežu grade na bazi biljaka hraniteljica i okolne vegetacije 10 do 20 cm iznad površine tla. Nakon prezimljavanja gusjenice se hrane pojedinačno. Kukuljica od kraja travnja do početka svibnja. Močvarna riđa ima jednu generaciju godišnje. Imago leti od proljeća do srpnja.

Mala svibanjska riđa (*Euphydryas maturna*)

Staništa male svibanjske riđe su bjelogorične i mješovite šume do 1000 metara nadmorske visine. Ovipozicijske biljke i biljke hraniteljice prije prezimljavanja su: trnina (*Prunus spinosa*), obični jasen (*Fraxinus excelsior*), trepetljika (*Populus tremula*), vrba iva (*Salix caprea*), bukva (*Fagus sylvatica*). Mlade gusjenice prezimljuju u grupama, omotane svilenom pređom, najčešće 1,5 do 3 metra od tla. U proljeće se gusjenice hrane zeljastim biljkama, npr. suličastim trputcom (*Plantago lanceolata*), dvorednodlakavom čestoslavicom (*Veronica chamaedrys*), piskavicom (*Succisa pratensis*). Ženka odlaže jajašca s donje strane lišća ovipozicijskih biljaka, koje su obično niže od 6 metara. Mala svibanjska riđa ima jednu generaciju godišnje, a imago se pojavljuje od svibnja do srpnja.

Grundov šumski bijelac (*Leptidea morsei major*)

Tipična staništa grundovog šumskog bijelca su svijetle termofilne šume hrastove šume s biljkama hraniteljicama iz porodice grahorica (Fabaceae), crna graholika *Lathyrus niger* i proljetna graholika *L. vernia*. Gusjenica je zelene boje. Prezimljuje kukuljica. Obično ima dvije generacije Proljetna generacija leti od travnja do svibnja, a ljetna od lipnja do srpnja.

Šumski okaš (*Lopinga achine*)

Šumski okaš je jedna od rijetkih tipično šumskim vrsta danjih leptira. Nastanjuje djelomično otvorene proplanke hrastovih šuma (*Quercus robur*) s lijeskom (*Corylus avellana*). Vrsta nastanjuje rubove šuma. Poluokrugla svijetla jaja odlaže pojedinačno na različite vrste trave (Poaceae) iz rodova *Brachypodium*, (šumska kostrika *B. sylvaticum*, perasta kostrika *B. pinnatum*), čvorasta oštrica *Dactylis glomerata*, travnjačka busika *Deschampsia caespitosa* i šaševe (Cyperaceae) roda *Carex*. Prezimljuje gusjenica koja se kukulji u proljeće. Šumski okaš ima jednu generaciju godišnje. Imago leti od lipnja do kolovoza.

Kiseličin vatreni plavac (*Lycaena dispar*)

Staništa kiseličinog crvenka su nizinske vlažne livade i močvarni rubovi rijeka, potoka i jezera, kao i niži dijelovi gorskih dolina, gdje ih u letu možemo vidjeti od svibnja do listopada. Biljke hraniteljice i ovipozicijske biljke su vrste iz roda kiselica *Rumex* spp. (velika kiselica *R. acetosa*, mala kiselica *R.*

acetosella, riječna kiselica R. hydrolapathum, kovrčava kiselica R. crispus, vodena kiselica R. aquaticus) porodice Polygonaceae. S gornje strane lista ženka u malim grupama odlaže jajašca. Imago se pojavljuje od svibnja do kolovoza.

Običan lastin rep (*Papilio machaon*)

Tipična staništa lastinog repa su suhi, topli travnjaci, kamenjari i kultivirana područja. Biljke hraniteljice su obični komorač, divlji komorač, podagrasti jarčevac divlja mrkva, smrdljiva rutvica i druge vrste iz porodica Apiaceae i Rutaceae. Jaja su okrugla, najčešće žučkaste boje. Gusjenica se hrani listovima ili cvjetovima. Kukuljica zelene do smeđe boje prezimljuje na stabljici uginulih biljaka. U kontinentalnom dijelu, a u mediteranskom dijelu tri generacije. Imago od veljače do listopada.

Crni apolon (*Parnassius mnemosyne*)

Pojava je na različitim tipovima staništa najčešće uz rubove šuma, na čistinama unutar različitih tipova šuma i na suhim ili vlažnim travnjacima. Nakon parenja ženka polaže okrugla, bijelo-žučkasta jajašca na biljke hraniteljice iz roda Corydalis – šupaljka. Prezimljuje kao gusjenica unutar jajne opne ili smeđa kukuljica. Imaga se pojavljuju od kraja travnja do kraja kolovoza ovisno o nadmorskoj visini.

Uskršnji leptir (*Zerynthia polyxena*)

Uskršnji leptir pojavljuje se u jednoj, proljetnoj generaciji od kraja ožujka do srpnja. Na prostoru Hrvatske bilježi se redovito krajem travnja i tijekom svibnja. Osim na prirodnim staništima (livade, rubovi šuma) dolazi i na kultiviranim površinama. Biljke hraniteljice su iz porodice Aristolochiaceae i to vrste roda Aristolochia, vučja stopa. Prezimljuje u stadiju kukuljice, na sasušenim dijelovima livadnih biljaka ili s donje strane kamenja.

6. MJERE ZAŠTITE DIVLJAČI

Na površinama zemljišta na kojima se ne ustanovljavaju lovišta divljač je dužan zaštićivati vlasnik zemljišta, odnosno pravna ili fizička osoba koja koristi to zemljište.

Mjere zaštite divljači prema članku 59. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači obuhvaćaju:

- zabranu lova divljači osim izuzetaka propisanih Zakonom o lovstvu i ovim Pravilnikom;
- provedbu preventivnih, dijagnostičkih, kurativnih i higijensko-zdravstvenih mjera radi zdravstvene zaštite divljači, ljudi i stoke;
- spašavanje divljači od elementarnih nepogoda;
- poduzimanje preventivnih mjera kod izvođenja poljoprivrednih i drugih radova;
- pravilan izbor i primjenu zaštitnih sredstava u poljoprivrednoj i šumarskoj proizvodnji;
- suzbijanje nezakonitoga lova.

Temeljem Zakona o zaštiti prirode i akta o ustanovljenju ornitološkog rezervata u rezervatu je zabranjena svaka djelatnost i zahvat koji mogu narušiti svojstva zbog kojih je proglašen rezervatom. Jedna od tih aktivnosti je i lov.

Nije dopuštena izgradnja hranilišta kao ni prihranjivanje bilo kojom vrstom hrane.

Rezervat se odlikuje iznimnim bogatstvom ornitofaune u sklopu koje se nalazi određeni broj vrsta pernate divljači. Upravljanje rezervatom ide u smjeru poboljšavanja stanišnih uvjeta za sve vrste ornitofaune koja stalno ili povremeno obitava na području rezervata. Dokaz tomu je i kontinuirani porast broja žličarki i čaplji na gniježđenju u Krapje Đolu je od 1991. godine.

JUPP Lonjsko polje ima organiziranu Službu nadzora koja obavlja poslove nadzora u Parku prirode u svezi primjene Zakona o zaštiti prirode i Pravilnika o unutarnjem redu u Parku prirode Lonjsko polje, te poduzima zakonom propisane mjere protiv osoba koje su povrijedile zakon ili pravilnik o unutarnjem redu. Na području rezervata nalaze se osmatračnice s kojih se može pratiti brojno i zdravstveno stanje divljači i ostale faune u rezervatu.

Osnovna mjera zaštite divljači je osiguranje mira u rezervatu. Mjere zaštite divljači planiraju se poduzimati prema vrstama uzročnika i šteta koje mogu prouzročiti na divljači. Stalnim nadzorom zdravstvenog stanja divljači u lovištu sprečava se moguća pojava zaraznih i nametničkih bolesti. Pronađenu uginulu divljač koja nije stradala od mehaničkih ozljeda (ranjavanje, poljoprivredni strojevi, itd.) obavezno proslijediti u veterinarsku stanicu radi utvrđivanja uzroka uginuća. U slučaju sumnje u zaraznu bolest, u suradnji s nadležnom veterinarskom stanicom poduzeti odgovarajuće mjeru. U slučaju elementarnih nepogoda kao što su dugotrajne obilne kiše i visok vodostaj rijeke Save potrebno je voditi računa količini vode u rezervatu s obzirom da je rezervat s cijevi povezan sa rijekom Savom. Posebnu pažnju o razini vode u rezervatu treba voditi u vrijeme gniježđenja ptica.

U istočnom dijelu rezervata nalazi se manja, uska, poljoprivredna površina koja se koristi kao oranica ali je cijeli rezervat okružen poljoprivrednim parcelama. Prilikom izvođenja poljoprivrednih radova potrebno je voditi računa da se što manje uznemirava divljač. Sredstva za zaštitu bilja koristiti na propisan i dozvoljen način.

Nadzorna služba Parka prirode uz osiguranje mira u rezervatu treba sprječavati i pojavu nezakonitog lova u suradnji s nadležnom policijskom postajom.

Osim u rezervatu divljač je zabranjeno loviti, te postavljati lovnogospodarske objekte u pojasu 300 m od granice rezervata.

7. MJERE ZA SPRJEČAVANJE ŠTETA OD DIVLJAČI

Mjere za sprječavanje šteta od divljači prema članku 60 Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači obuhvaćaju:

- edukaciju i suradnju s vlasnicima i korisnicima površina izvan lovišta;
- nabavljanje kemijskih, bioloških i biotehničkih zaštitnih sredstava te njihovu besplatnu raspodjelu vlasnicima i korisnicima površina izvan lovišta na njihov zahtjev;
- zaštitu usjeva i nasada izgonom divljači te uporabom zaštitnih sredstava i plašila, koju su dužni provoditi vlasnici i korisnici površina izvan lovišta o vlastitom trošku;
- uklanjanje poljoprivrednih usjeva do agrotehničkog roka;
- smanjivanje broja divljači kada zbog prevelike gustoće dolazi do gospodarski nedopustivih šteta.

Krapje Dol je okružen poljoprivrednim česticama i nalazi se nedaleko od naselja Drenov Bok. Da bi se potrajno i na odgovarajući način provodila zaštita rezervata važna je edukacija i suradnja s vlasnicima i korisnicima zemljišta te stanovnicima okolnih naselja.

S obzirom da se većina poljoprivrednih površina nalazi izvan rezervata zaštita poljoprivrednih kultura se može obavljati pomoću kemijskih, bioloških i biotehničkih zaštitnih sredstava. Kemijske metoda podrazumijevaju korištenje različitih vrsta repelenata koji svojim mirisom odbijaju divljač. Poljoprivredne kulture treba štititi i postavljanjem električnih pastira i koji će sprečavati ulaz divljači na poljoprivredne površine.

Za smanjivanje šteta od divljači važno je da se poljoprivrednici pridržavaju agrotehničkih rokova i da ne ostavljaju usjeve na polju izvan predviđenih rokova.

Također je važna pravilna, odgovarajuća i pravodobna prihrana divljači u lovištu III/118 – Puska koje se nalazi oko rezervata što će također utjecati na smanjenje šteta od divljači.

Člankom 61 Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači određena je mogućnost lova na površinama izvan lovišta.

Na površinama izvan lovišta divljač je dopušteno loviti:

1. ranjenu ili bolesnu tijekom cijele godine, uz obvezu prijave nadležnom uredu i predočenje uvjerenja nadležne veterinarske službe da je odstrijeljena divljač bila ranjena ili bolesna;
2. u slučaju proglašenja zarazne bolesti ili ako postoji mogućnost njene pojave u skladu s propisima o zdravstvenoj zaštiti životinja;
3. za potrebe znanstveno-istraživačkih i znanstveno-nastavnih ustanova u skladu s odgovarajućim programom;
4. u slučajevima iz članka 60. stavka 1. alineje 5. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači.

Lov divljači iz članka 61. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači obavlja se u skladu s odredbama Zakona o lovstvu.

Ranjene/povrijedene ili bolesne jedinke dozvoljeno je loviti tijekom cijele godine bez prethodnog dopuštenja Ministarstva zaštite okoliša i prirode u skladu s Uvjetima zaštite prirode i čl. 61 Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači.

Područje POR Krapje Đol je zaštićena površina koja je postala sklonište za divljač koja se u njemu osjeća sigurno. S obzirom da se u blizini rezervata nalaze poljoprivredne površine rezervat je pogodno sklonište za divljač koja nakon što napravi štetu na okolnim poljoprivrednim kulturama vratiti se u sigurnost POR Krapje Đol. Na ovaj način dolazi do povećanja brojnog stanja divljači koje u pojedinim godinama može biti takvo da radi veliku i nedopustivu štetu. U slučaju da populacija divljači, posebno divljih svinja i čagljeva, postane toliko gusta da dođe do nastanka nedopustivih šteta predlaže se ishođenje dopuštenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode za izlučivanjem dijela populacije divljači koja radi štetu. S obzirom da šteta nastaje na površinama izvan rezervata na površinama koje se nalaze u lovištu Puska od nadležnog Ministarstva treba tražiti dopuštenje za izlučenjem divljači u pojasu od 300 m oko lovišta u kojem je zabranjen lov. Smanjenje populacije divljači treba napraviti u vrijeme i na način da se uznemiravanje ptica u rezervatu svede na najmanju moguću mjeru.

Prema Pravilniku o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači i stručnoj podlozi za bonitiranje i utvrđivanje lovnoproduktivnih površina u lovištima Republike Hrvatske napravljena je procjena lovnoproduktivne površine za divlje patke i crne liske. Za ostale vrste divljači nije rađena procjena lovnoproduktivne površine s obzirom da je površina rezervata svega 25 ha što nije niti jedna lovna jedinica.

Tablica 3. Lovnoproduktivne površine za divlje patke

Vrsta kulture	Površina	Broj Gnijezda/km ²	Ukupno gnijezda
	ha		
Bare	25	2	50
UKUPNO			50

Prema stručnoj podlozi u rezervatu bi moglo biti do 50 gnijezda što s brojnošću od 2,0 kljuna/gnijezdu daje brojnost divljih patki od 100 kljunova

Tablica 4. Lovnoproduktivne površine za crne liske

Vrsta kulture	Površina	Broj Gnijezda/km	Ukupno gnijezda
	ha		
Bare	25	2	50
U K U P N O			50

U prema stručnoj podlozi u rezervatu bi moglo biti do 50 gnijezda što s brojnošću od 2,0 kljuna/gnijezdu daje brojnost crnih liski od 100 kljunova.

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04.2016/31.03.2017.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04.2017/31.03.2018.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04.2018/31.03.2019.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04.2019/31.03.2020.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04.2020/31.03.2021.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04.2021/31.03.2022.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04.2022/31.03.2023.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04.2023/31.03.2024.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04.2024/31.03.2025.							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04.2025/31.03.2026.							

8. BRIGA O DRUGIM ŽIVOTINJSKIM VRSTAMA

Posebni ornitološki rezervat Krapje Đol je stanište mnogim vrstama ptica od kojih samo manji broj spada u divljač. Također veliki broj vrsta koje ovdje obitavaju su ugrožene i zaštićene vrste. Osim ptica u rezervatu je zabilježena i prisutnost zaštićenih vrsta sisavaca od kojih su najugroženiji šišmiši. Također je zabilježena i prisutnost zaštićenih i ugroženih vrsta gmazova i vodozemaca.

U slučaju pronalaska kolonija šišmiša ne smije ih se uz nemiravati i rastjerivati, a o njihovom pronalasku obavijestiti Hrvatsku agenciju za okoliš i prirodu i nadležnu javnu ustanovu zaštite prirode.

Najbolja zaštita divljači i ostalih vrsta životinja u rezervatu je zaštita njihovog staništa.

Na području ekološke mreže za ciljne vrste ptica primjenjivati osnovne mjere očuvanja propisane u Prilogu I. Pravilnika o ciljevima očuvanja i osnovnim mjerama za očuvanje ptica u području ekološke mreže (Narodne novine, broj 1512014), sukladno identifikacijskom broju područja navedenom u Stručnoj podlozi.

U cilju zaštite strogo zaštićenih ptica grabljivica zabranjeno je u razdoblju razmnožavanja u zoni radijusa 500 m oko aktivnih gnijezda provoditi lovne aktivnosti, a o pronalasku gnijezda treba obavijestiti Hrvatsku agenciju za okoliš i prirodu i nadležnu javnu ustanovu zaštite prirode.

**9. PRIKAZ POTREBNIH FINANCIJSKIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU
PROGRAMA ZAŠTITE**

Javna ustanova Park prirode Lonjsko polje ima organiziranu Službu nadzora. Oni se brinu za zaštitu divljači i ostalih vrsta na području Parka prirode Lonjsko polje. Većina finansijskih sredstava za provođenje Programa je trošak službe nadzora.

Tablica 3. Procjena potrebnih finansijskih sredstava za provedbu programa zaštite

Gorivo za motorna vozila	10.000,00 kn
Održavanje vozila	5.000,00 kn
Veterinar	1.000,00 kn
Plaća nadzorne službe	90.000,00 kn
Ukupno	106.000,00 kn

10. KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI

LOVNA GODINA _____

LOVNA GODINA _____

LOVNA GODINA _____

LOVNA GODINA _____

LOVNA GODINA _____

LOVNA GODINA _____

LOVNA GODINA _____

LOVNA GODINA _____

LOVNA GODINA _____

LOVNA GODINA _____

PRILOZI

1. Rješenje o odobrenju PZD;
2. Zapisnik povjerenstva za pregled PZD;
3. Akt o ustanovljenju POR;
4. Uvjeti i mjere zaštite prirode;
5. Prethodna suglasnost Ministarstva zaštite okoliša i prirode
6. Topografska karta POR Krapje Đol u mjerilu 1 : 25 000